

MAGYAR LAJKA

T. Dunaposta

BUDAPEST
Postafiók 151.

* KERESZTÉNY * NAPILAP *

Laptulajdonos: SZENT LÁSZLÓ NYOMDA R.-T. Törvényszéki bej. szám: Tr. B. 11/11. Jun. 1938.

Igazgató és felelősszerkesztő:
DR. PAÁL ÁRPÁD

ORADEA

Főmunkatárs:
DR. GYÁRFÁS ELEMÉR

Atalakították a Tatarescu-kormányt

Szent Péter és Szent Pál

Hazafelé tartottunk kettesben a felázott, esztakos úton. Társam, a föld és szerelmese, szomorúan nézett körül a tócsáktól, álló vizek ezernyi foltjától csillogó zöld mezőn. Egy szót sem szőlt és mégis megértettem szomorúságát.

— Holnap Péter-Pál — mondotta — és sehol sincs árpa-meg rozskereszt. Máskor ebben az időben nálunk csak úgy kacagott a mező. Virított a pipacs, a búzavirág és a kalászos rónák aranyhullámos tengere boldog ígéretekkel töltötte meg az emberek szívét.

Igen, holnap Péter-Pál és nálunk ilyenkor kezdődik az aratás. Péter-Pál napján máskor az új kenyérre gondoltunk. A föld népe erős karral nyúlt a kaszákhoz. Ha addig volt is gond és aggodás, az új kenyér ígérete elnémította. Ha a mindennapi kenyér magjával csütreink beteltek, mindennapos égető gondja aludt el vele egy újabb esztendőre. Most pedig csak égetőbb lett a gond és remegőbb a szív. A mindennapi kenyér biztosítéka ott ázik és senyved, sárgul a sok helyen vízzel borított mezőkön. Az időjárás meg mintha ellenünk esküdött volna. Péter-Pál napja már itt van és ki merne aratásra, új kenyérre gondolni.

Kimondhatatlan szomorúság és aggodás tölti el ezért a szíveket. A föld népe talán nem is ismer ennél nagyobb szomorúságot. A kenyér gondja ez, a legnagyobb gond, hiszen egész esztendőre szól és az élet biztosítékát jelenti.

— Ha kenyér van, minden van — mondja népünk szívből fakadó és bölcséssel. A legszentebb imádság, az Ur imádsága is a mindennapi kenyér gondját állítja a földi gondok középpontjába. Ez a kenyér Péter-Pál körül rendszeresen megadatott nekünk, most pedig veszedelmesen késik, vagy talán egyáltalán el sem érkezik.

Mivel vigasztaljuk ilyenkor magunkat? Ki ad majd nekünk kenyeret, hogy minden napra jusson? Ki érleli meg a vízzel borított mezők sárgára senyvedt gyérvetéseit? Ki támaszt élettől dúzzadó aranyló magot abban a kalászban, amelyet napról napra vihar tépáz, hideg eső ver és forgószél akar kiszakítani a mostoha földből? Péter-Pál napján ezek az égető kérdések tolnak ajkunkra.

Hogyan válaszoljunk ezekre? Emberi bölcseségünk, hatalmunk itt tehetetlenül áll és más világból várja a segítő, hatalmas feleletet. De azért mi is tehetünk valamit. Több bizalmat és hitet érteszhetünk fel szívünkben. Kicsinyhitűek vagyunk és az életünk törékeny kis sajkáját ostromló hullámok első támadására is elborul a szívünk. Lám, az edzett hajós ezeken még csak mosolyog.

Ha Péter-Pál napján nem támadnak árpa- és rozskereszt a mezőkön, megijedünk. Pedig nem sokszor történik ez meg velünk. Árvizek hömpölyögnek végig máskor is egyes vidékeken és a jég mindig talál magának pusztítani valót, de Péter-Pálra mégis van kereszt. Más vidékeken, Székelyföld hidegebb ege alatt és köves, sovány földjén Péter-Pál napja sohasem jelenti az aratás kezdetét.

Ott sokkal több ellensége van a kenyeret adó vetésnek és gyakrabban várják hiába a kalászkok ígérteit. De a hitük, a bizalmuk azért nem fog el és talán a „mindennapi kenyérünk” kéro imádságot is gyakrabban meneszti könyörgő kérvetségben az Ur trónusa elé. Ahol kevesebb az emberi számítás, ott több a hit és közelebb van a segítség is.

Mivel vigasztalódjunk hát, ha a Péter-Pál napi reménytelen mezők és vetések égető gondokat értesztenek szívünkbe? Nem kell ehhez nagy okoskodás és roppant tudomány. A „mindennapi kenyérünk” Úra az egyedül illetékes és egyedül igaz fórum. Ő ad kenyeret, amikor az reménytelennek látszik. Ha az idén Péter-Pálkor nem volt aratásunk, majd lesz talán később. Aratunk együtt a székelyekkel és az a kenyér is mindennapi kenyér lesz. Ha még akkor sem arathatunk, akkor

Bucurestiből jelenti a rádió: Ofelsége II. Károly király a Tatarescu-kormány átszervezésével kapcsolatban a következő törvényrendeletet bocsátotta ki:

Tekintettel arra, hogy:
Ion Gigurtu külügyminiszter,
Ernest Urdareanu, a királyi család minisztere, királyi főkamara és a Nemzet Pártjának vezérkari főnöke,

Radu Portocală, a miniszterelnökség melletti miniszter,

Ion Cristu külkereskedelmi miniszter,
Stefan Ciobanu vallás- és művészetügyi miniszter,
Nicolae Sibiceanu vallás- és művészetügyi minisztériumi alminiszter beadták lemondásukat, az alkotmány 46-ik szakasza értelmében:

1. szakasz. Ezeket a lemondásokat elfogadjuk.
2. szakasz. Kinevezzük:
Alexandru Vaida-Voevod királyi tanácsost, a képviselőház elnökét, miniszterré.
C. Argetoianu királyi tanácsost, a szenátus elnökét, külügyminiszterré.
I. Inculet-et miniszterré.
I. Nistort miniszterré.

Mircea Cancicov nemzetgazdasági minisztert ideiglenes külkereskedelmi miniszterré.

Constantin Giurescu propagandaügyi miniszter a vallás- és művészetügyi minisztérium vezetését veszi át.

Teofil Sidorovici országőrpáncsnokot propagandaügyi miniszterré nevezzük ki.

3. szakasz. Jelen dekrétumunk végrehajtásával a miniszterelnököt bízuk meg.
Bucuresti, 1940. június 28.

KAROLY.

A rendelet törvényt Tatarescu miniszterelnök ellenjegyezte.

Az új kormány tagjai letették az esküt.

Bucurestiből jelenti a rádió: A királyi udvar marsalli hivatalának 36-ik számú közleménye bejelenti, hogy június 28-án éjszaka, 1 óra 30 perckor Tatarescu miniszterelnök jelenlétében Vaida-Voevod Sándor, Constantin Argetoianu, Ion Inculet, Ion Nistor és Teofil Sidorovici, a kormány új tagjai, letették az esküt Ofelsége a király előtt.

Az udvarnagyi hivatal közlést adott ki a Szovjettel való tárgyalásokról

A Szovjet Beszarabia és Észak-Bukovina átadását kérte. — A koronatanács elhatározta, hogy a szovjet kormánnyal fenntartani kívánja a békés kapcsolatokat

A királyi ház marsalli hivatala közli:

1. Csütörtökön déli 12 óra 30 perckor, Ofelsége II. Károly király elnöklete alatt koronatanácsot tartottak a királyi palotában.

2. A koronatanács tárgyalás alá vette a szovjet kormánynak június 26-án átadott jegyzékét, amelyben a szovjet kormány Beszarabia és Észak-Bukovina átadását kéri. A szovjet kormány június 27-én este 22 óráig kért választ.

3. A koronatanács, megakarván őrizni a szovjetkormánnyal fennálló barátságos kapcsolatokat, jóváhagyta a kormány határozatát, amely szerint felkéri a szovjet kormányt, hogy jelölje ki a helyet és időt, ahol a két kormány megbízottai a békés úton való tanácskozás lefolytatására összeülnek és átvehetik a szovjet-kormány javaslatait.

4. A koronatanácsot résztvevő: Tatarescu Gheorghe királyi tanácsos, miniszterelnök, Jorga Nicolescu királyi tanácsos, Mironescu Gheorghe királyi tanácsos, Anghelescu Constantin királyi tanácsos, Argetoianu Constantin királyi tanácsos, Baliff tábornok, királyi tanácsos, Iamandi Victor királyi tanácsos, Antonescu Victor királyi tanácsos, Slavescu Victor hadfelszerelési miniszter, Cancicov Mircea nemzetgazdasági miniszter, Gigurtu Ion külügyminiszter, Silviu Dragomir igazságszolgáltatási miniszter, Urdareanu Ernest államminiszter, Ghelmegeanu Mihail belügyminiszter, Constantinescu Mitita pénzügyminiszter, Ralea Mihail munkaügyi miniszter, Petre Andrei közoktatásügyi miniszter, Pop Traian leltározási miniszter, Ilcusu Ion nemzetvédelmi miniszter, Giurescu Constantin propagandaügyi miniszter, Hortolomei Nicolae egészségügyi miniszter, Radu Portocală államminiszter.

A bolgár kormány és a balkáni helyzet.

Szófiából jelenti: A bolgár kormány a Romániához intézett szovjet jegyzék tartalmának híriül vétele után azonnal érintkezésbe lépett a római és berlini kormánnyal. A pénteken összeülő bolgár minisztertanács kizárólag a dunai balkáni helyzet megvitatásának szenteli tevékenységét, különös tekintettel Bulgária nemzeti érdekeire.

Hat órás minisztertanács volt Budapesten.

Budapestből jelenti: A magyar kormány tagjai csütörtök este minisztertanácsot tartottak, amelyen folyó kormányzati ügyeket tárgyaltak. A minisztertanács 5 órakor kezdődött és 11 órakor ért véget. A minisztertanács előtt Csáky István gróf magyar külügyminiszter, a miniszterelnökségen gróf Teleky Pál miniszterelnök jelenlétében fogadta a német és olasz követet, akikkel hosszasan tárgyalt.

iratunk majd másutt és akkor kevesebb, úgyszólván lesz a kenyér, de lesz, mert van, Aki gondoskodik róla.

Még mindig lehet hallani, hogy itt vagy ott tengerbe zúditják a búzát és kazánokat fűtenek vele, mert sok volt belőle és a lelketlen kúfárok nem nyereszkedhettek rajta kedvük szerint. Mi ezt egyszerűen tudomásul vettük és nem borzadtunk el tettük gonoszágától. Talán most, amikor minden szemre éhes szemek tapadnak és szükölködő szájak várnak, erre is ráébredünk. Az idén nem jut búza a tengerbe és a kazánokba. Az idén meg fogják becsülni Isten legdrágább ajándékát. Elhallgatnak az ütések, mert el kell hallgatniuk. Félreállnak a számító kúfárok. A kenyér Isten áldása és mindennapi imádságunkban elfoglalja azt a helyet, amelyet az Ur neki szánt.

Ráébredünk gyöngeségünkre is. Hiszen szántottunk, vetettünk és mégsem értünk el semmit, mert az Ur nem adott növekedést vetéseinknek. Számítottunk és terveztünk, de az Ur másképpen régzett. Gyöngeségünk és megaláztatásunk nyilvánvaló. Mint annyiszor, most is isteni pécsettél bizonyosodott be.

Talán még közeledünk is egymáshoz. Hiszen a föld meghúzott határait eddig csak arra tartottuk alkalmasnak, hogy tisztulatlan érzések és indulatok válaszfalát építsük fel rájuk. Most egyformán veszélyben van a föld vetése. A határok nem számítanak itt. Az egyforma föld egyforma kenyere nem indított eléggé közeledésre. Az egyforma kenyértelenség majd megtanít a szeretetre. Ez a szeretet ad bizalmat továbbra is és ez a szeretet szabadítja fel az osztó igazság útjait, hogy a bőség hegyeiből — ahol a vetés Péter-Pálra aratásra érett — jusson a szükölködő siralmas völgyeinek is.

Szóltalanul, lehajtott fejjel ballagunk hazafelé társammal a sáros, víztócsás mezők mellett. Az eső, mint eddig minden nap, lassan megered.

— Istenem mi lesz a vetésekkel? Mikor lesz aratás? — mikor lesz új kenyér? — szakad fel szívünkbelül a mindennapi kenyér gondjának panaszos szava.

Térszem azután jó ideig nem szól semmit. Amikor újra megszólal, hangja nyugodt és biztos. Az ég alján felzakadt a felhő és a felhőfoszlányok fölött itt-ott kimosolyog az ég kékje.

— A búza egészen jól fejlődött és ha az idő feláll, még jó termés lehet, — mondja a földhöz nőtt ember nyugodt biztonságával. Szavaihoz kiérzem, hogy ez a bizalom onnan felülről való, ahol a felszakadt felhő mögött az ég kékje kimosolygott reánk...

(k. n.)

Ion Mihalache lemondott koronatanácsosi méltóságáról. Az Uralkodó elfogadja a lemondást

Bucurestiből jelentik: A Hivatalos Lap tegnapi száma a következő királyi rendeletét közli:

I. szakasz. Elfogadjuk Ion Mihalache lemondását a koronatanácsosi méltoságról.

II. szakasz. A jelen rendeletét végrehajtásával miniszterelnökünket bizzuk meg.

Kelt Bucurestiben, 1940. június 26-án.

A rendeletét a Uralkodó és Tatarescu miniszterelnök írta alá.

Mihai nagyvajda letette az érettségi vizsgát

Bucurestiből jelentik: Mihai nagyvajda, tegnap délelőtt befejezte érettségi vizsgálatait és sikerrel tette le az érettségi. Mihai nagyvajda 9.30-as osztályzatot ért el. Az érettségi vizsgán jelen volt Öfelsége Károly király is. A vizsga után ünnepélyes keretek között átadták Mihai nagyvajdának az érettségi diplomát. Az ünnepségen jelen volt a vizsgáztató bizottság is, élén Petre Andrei, nemzetnevelésügyi miniszterrel. A diploma átadása alkalmával Petre Andrei nemzetnevelésügyi miniszter beszédet mondott és felemlítette, hogy most 28 éve ugyanez a jelenet játszódott le a sinaiai királyi kastélyban, amikor II. Károly királynak, I. Károly király jelenlétében nyújtották át az érettségi diplomát.

Az angol parlament Londonból való elköltözésére készül

A londoni lapok is vidékre költöznek. — Az Anglia közepére behatolt német repülőátadások miatt gyorsabbá lett az angol főváros kiürítése

Stockholmból jelentik: (Svéd Távirati Iroda): A svéd lapok londoni tudósítói közlik, hogy London kiürítése meggyorsított ütemben folyik. A meggyorsítást egyebek között azzal indokolják, hogy a német repülőátadások Skóciából és Kelet-Angliából már Közép-Angliába és Anglia szívébe hatoltak el.

Az angol parlament tagjai kérték Churchillt, tegye lehetővé, hogy szükség esetén a törvényhozó testület Londonon kívül is összegyűlhessenek. A miniszterelnök azt válaszolta, hogy minden előkészület megtett a két törvényhozó háznak más városba való át-

költöztetésére. A londoni lapok is a vidéken főközhelyeket létesítettek, hogy oda átköltözhesenek, ha a fővárosban való megjelenésük lehetetlenné válik.

Az angol hadianyaggyártás 35—420 százalékkal növekedett.

Londonból jelentik: Az angol alsóház titkos ülésén megvitatották a hadfelszerelés kérdését. A hadfelszerelési miniszter hosszabb nyilatkozatot tett, melyben utalt arra, hogy a különféle hadianyagok gyártása 35-től 420 százalékgig terjedő növekedést mutat fel.

Kötelező katonai szolgálat Indiában. Széleskörű felhatalmazás az indiai angol hatóságoknak az esetre, ha megszűnik Anglia és India között az összeköttetés

Londonból jelentik: (Reuter): Amery, az indiai ügyek minisztere bejelentette az alsóházban, hogy mihamarabb rendeletet adnak ki, mely behozza Indiában a kötelező katonai szolgálatot. Az új intézkedéssel nemesek katonai szükségleteket kívánnak ellátni, de a kötelező szolgálatra bevont katonákat az ipari üzemek-

ben előálló munkazavarok megszüntetésére is felhasználják. Az indiai ügyek minisztere törvényjavaslatot is terjesztett elő, mely messzeemenő felhatalmazást ad az indiai külön angol kormányzatnak, hogy megfelelő intézkedések lehessenek, ha az anyaország és India között megszakad a közlekedés.

Az angolok elzárták Gibraltárt a spanyol szárazföldtől

A német csapatok megérkeztek a spanyol határra

Gibraltárból jelentik: A brit hatóságok intézkedéseket tettek annak megakadályozására, hogy Gibraltár és a spanyol szárazföld között a szabad érintkezés fennmaradjon. Ez a rendelkezés a spanyol munkásokat, valamint a zöldségtermelőket is érinti, akik áruikkal látják el a lakosságot. Az angolok elzárták a határt és fokozták Gibraltár védelmét.

Berlinből jelentik: (Német Távirati Iroda): Megérkeztek a spanyol határra az első német katonák. Mindenekelőtt egy század haditudósító ment át a nemzetközi hidon. Spanyol részről két százados üdvözölte a német csapatokat. Rajtuk kívül a madridi német nagykövét és a katonai attasé is a határra érkezett a német alakulatok üdvözlésére. A spanyol lakosság lelkesen fogadta a német csapatokat. A közönség éltette Spanyolországot és Németországot, valamint a két nép vezéréit, Hitler és Franco.

A német haditudósító század a Német Távirati Irodának a spanyol határon működő munkatársának kijelentette, hogy kedden hagyták el Párizst és Versailles, Orleans, Tours és Bordeauxon át érkeztek az iruni határállomásra.

Berlinből jelentik: (Német Távirati Iroda): Az alsó-pireneusi hegyeket megszálló német csapatok parancsnoksága megérkezett a nemzetközi hidhoz. A német hadsereg első gépesített osztaga csütörtök délután 6 órakor érkezett a hendaye-i határállomásra. A hatodik spanyol hadosztály tábornoka a határra utazott.

Angol repülők Hollandia és Hannover fölött. Német repülők délkeleti Angliában

Berlinből jelentik: (Német Távirati Iroda): Csütörtök délután hat angol repülőgép haladt át a holland tengerpart felett az ország belseje felé. A német vadászrepülők azonnal közbe-

léptek és rövid légi harcban valamennyi angol gépet lelőtték. Két másik angol repülőgépnek sikerült Hannoverig eljutnia. A repülők bombát dobáltak az ottani olajtartályokra. A német vadászrepülők az egyik angol gépet légiharcban lelőtték.

Londonból jelentik: Anglia délkeleti része felett csütörtök délután ellenséges repülőgépet vettek észre. Az angol légügyi miniszterium közli, hogy ellenséges repülőgépek az éjszaka átrepülték a partot. A légharító tüzés azonnal működésbe lépett.

Egy másik angol jelentés szerint Anglia délkeleti része felett nagy magasságban ellenséges repülőgépek szálltak el. A messzeségben bombák lecsapódását hallották.

Kállay Miklós: Báthory István

Balanyi György bevezető tanúmányával, térképpel, műmellékletekkel. — Ára tízre 274 Lei, kötve 366 Lei.

Báthory István életének megoldására csak Kállay Miklós vállalkozhatott, ki Jokaira emlékeztető gazdag aradásu fantáziájával hiánytalanul átéli Báthory gazdag és szővevényes életének minden meglepő, új fordulatát. Olyan történelmi film pereg le előttünk, melynek minden jelenete új értékkel és felismeréssel gazdagítja a mai nemzetünk életét.

Dante kiadás.

Olaszország föllépése a földközitengeri és vörös-tengeri angol hajózás ellen

Rómából jelentik: A *Giornale d'Italia* írja: Olaszországnak döntő küldetése van az angol impérium elleni háború végső szakában, mert nemcsak az angol sziget elleni közvetlen támadásban vesz részt a német haderővel együttműködve, hanem szembe kell szállnia azokkal a mindenütt szétterjedt angol erőkkkel, melyek döntő elemei az angol világhatalomnak. A Földközi-tengeren és Vörös-tengeren az angol hajózás és haditengerészet megbénításával Olaszország az angol hadiflotta nagy egységeit tartja lekötve, hogy azok az angol sziget védelmére ne mehessenek. Azonkívül Olaszország Egyiptomban is lekötve tart egy 250 ezer főnyi angol hadsereget, nem is számítva az afrikai gyarmaton foglalkoztatott angol haderőket. Az olasz tevékenység eddig az angol repülő-támaszpontok ellen irányult, elkezdve Maltától egész Alexandriáig Egyiptomban, továbbá Portsaidtól Adenig, Zeilától Berberáig. Az angol ellenhatás kizárólag csak olasz nyitvárosok és a polgári lakosság ellen irányult. Az angol repülőgépek akciója bizonyítja, hogy Olaszország számára a Földközi-tengeren létesített angol repülő-támaszpontok rendszere elviselhetetlen. Ezeknek a támaszpontoknak a szétrombolása Olaszországra nézve az igazság és biztonság problémáját jelenti s éppen ez is volt egyik oka annak, hogy Olaszország a háboruba beavatkozott.

A nagy tubus különösen káros

...és éppen ezért oly hatásos a fogfő ellen!

A Kalodont felülmúlhatatlanságát sokszor már a falmának köszönheti, ennek a tudományosan ellenőrzött, klinikailag kipróbált, fogfő ellen hatásos szernek. Kalodont fogkrém rendszeres használata megvédi a fogfő veszélyétől, a fogak meglazulásától és sokszor egészséges fogak kihullásától. Ha Ön nemcsak fehér, de egészséges fogakat szeretne, úgy használjon állandóan Kalodont fogkrémet. Ez megvédi Önt az a bizonyos fudafót, hogy fogai szepes és egészségesek maradjanak.

KALODONT fogfő ellen

A francia és német nép örök békéje

A német küzdelem célja: az európai szárazföld felszabadítása Anglia politikája alól

Berlinből jelentik: A *Hamburger Fremdenblatt* írja: „Ha csak arról volna szó, hogy Németország és Franciaország között a régi vitás kérdések megoldassanak, akkor szinte azonnal megkezdhető volna, hogy a sérelmek helyrehozatala megtörténjen s hogy a két nép között az örök béke alapjait megépítsék. Azonban még Angliával kell végezni, mert Anglia politikája nem egyéb, mint frontális támadás Európa szárazföldje ellen. A Németország által Anglia ellen vállalt küzdelem nem egyéb, mint végső harc Európának, mint a világ vezető földrészének a helyzete védelmére. Együttel megszüntetése annak, hogy Anglia ezentul az európai szárazföld népei között egyenlenséget szülhasson.”

Az újjáépítés megkezdése Franciaországban. Megindul a belső postaforgalom

Berlinből jelentik a Német Távirati Iroda: Dumont tábornokot, a francia újjáépítés kormánybiztosát felhatalmazták, hogy rendezze mindazokat a közlekedési kérdéseket, amelyek a hadiállapotról a békeállapotra való áttérés nyomán merültek fel. A kormánybiztos feladata az is, hogy a vasut- és országút-hálózatot használható állapotba helyezze. Ő irányítja továbbá a menekültek visszatérését otthonukba és ő gondoskodik a közigazgatás helyreállításáról is.

Egy másik jelentés közli, hogy Frossard közmunkaügyi miniszter kijelentette, hogy a német hatóságokkal történt megállapodás értelmében a belső postaforgalom Franciaországban a hét végén ismét megindul.

Német műszaki csapatok állítják helyre a francia-svájci határon történt károkat.

Berlinből jelentik (Német Távirati Iroda): A német műszaki csapatok sérényen dolgoznak azoknak a károknak eltüntetésén, amelyeket a francia csapatok menekülés közben a francia-svájci határon okoztak. A Rajnán is helyreáll a forgalom, mielőst eltávolítják a felrobban-

tott hidak maradványait és egyéb akadályokat. Azok a svájci földművesek, akiknek Elzászban birtokuk van, rövidesen megkapják határ-átlépési engedélyüket.

A legnagyobb német hadiérdemrend tömeges adományozása a nyugati harcok hőseinek.

Berlinből jelentik: Hitler német birodalmi vezér és kancellár, mint a véderő legfőbb parancsnoka, a véderő több tagjának adományoz-

ta a vaskereszt lovagkeresztjét a nyugati harcok során tanúsított hősiességéért elismerésül.

Ötven-millió dolláros amerikai pénzalap az európai menekültek segítésére.

Washingtonból jelentik: Roosevelt törvényjavaslatot terjesztett elő, mely az európai menekültek támogatására 50 millió dolláros alap létesítéséről rendelkezik.

A légi forgalom ismét megindul Svédország és Dánia között.

Koppenhágából jelentik: Az április 8 óta Svédország és Dánia között szünetelő légi-forgalom július elsején újból megindul.

Svájcban csak egynapos kenyeret szabad árusítani.

Berlinből jelentik: Svájcban július elsejétől kezdve friss kenyeret nem szabad árusítani. Az árusításra kerülő kenyérnek legalább egynaposnak kell lennie.

A francia-olasz fegyverszüneti bizottság megkezdte működését

Leszerelési minisztérium Franciaországban

Bordeauxból jelentik: A francia-olasz fegyverszüneti bizottság francia küldöttsége pénteken indult el Olaszországba.

Egy másik bordeauxi jelentés szerint Franciaországban leszerelési minisztériumot létesítenek.

Ennek feladata francia területen a munkafolyamat megindítása, a helyreállítási munkálatok vezetése és az árellenőrzés.

Török hadihajók futottak ki a Fekete-tengerre

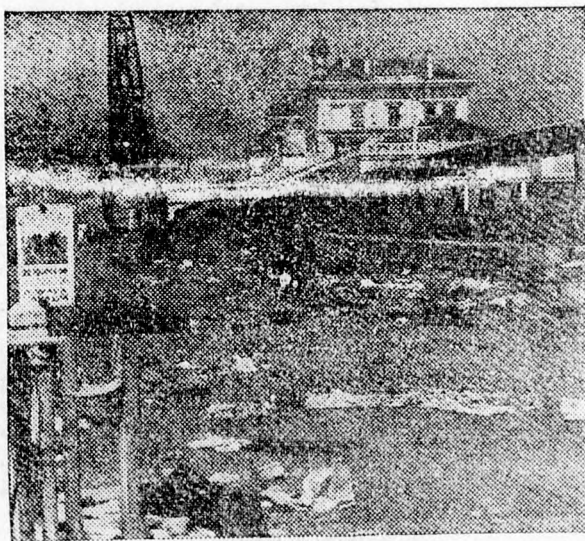
Istanbulból jelentik: A török hajóhad-egységek kifutottak a Fekete-tengerre, valószínűleg azért, hogy ellenőrizzék a török vizeket.

Új kormány Egyiptomban.

Kairóból jelentik: Faruk király Egyiptom volt londoni követét bízta meg az új kormány megalakításával. Az új kormány valószínűleg koalíciós lesz, vagyis az angolelles nemzeti ellenzék tagjai is helyet kapnak benne.

A jugoszláv miniszterelnök tanácskozási a horvát bánnal s a külügyminiszterrel és honvédelmi miniszterrel.

Belgrádból jelentik: Cvetkovics jugoszláv miniszterelnök csütörtökön Zágrábban a horvát bán birtokán tartózkodott. Csütörtök este repülőgépen visszatért Belgrádba és tanácskozott Cincár-Markovics külügyminiszterrel és Nedics honvédelmi miniszterrel.

Calais állomásán még látszik a háború.

Tüneményes alapossággal szervezték meg a német hadsereg új alakulatait

Tökéletesen beváltak az új titkos fegyverek

A *Popolo d'Italia* harctéri tudósítója írja az alábbi érdekes cikkeket:

— A világ elsodálkozott, amikor a német támadás során tudomást szerzett az új német fegyverekről. — mondotta von Ker német tábornok — és tudja meg mindenki, hogy ezek az új német fegyverek csak játékszerek azokhoz képest, amelyeket még ezután fogunk csak használni a következő támadásoknál. Látja azt a két embert ott, azt a két szekerészt? Ezek egy új német fegyvernemhez tartoznak, azokhoz, amelyek még sok dicsőséget fognak szerezni a német hadseregnek. Nevük: a sinek huszárjai.

ÚJ FEGYVERNEM

— Egy széllelt átomás épülete előtt állunk „valahol Franciaországban” és a hadsereg főparancsnokság engedélyt adott az olasz újságíróknak az új fegyverek megtekintésére. A sinek csodálatosan épek, pedig az állomásépület és annak környéke teljesen szét van bombázva. A sineket nagy gyorsasággal a „sinek huszárjai” hozzák rendbe. A huszár szó a német hadseregben — írja az olasz újságíró — a vakmerőséget, a hősiességet és a páratlan személyes bátorságot testesítette meg. A „sinek huszárjainak” az a feladata, hogy az előnyomuló csapatok előtt, az ellenség háta mögé kerülve, zavarják a visszavonulás útját. A legfontosabb kötelességük: a visszavonuló ellenséges csapatokat megakadályozni abban, hogy a vasúti vonalakat szétrombolják, elfoglalják a vasúti hidakat. Egyszerűen megőrzik az annyira fontos vasútvonal épségét az előnyomuló csapatoknak.

— Ez az új fegyvernem azt akarja pótolni: ne küldjenek előre páncélvonatokat, csak abban az esetben, ha nagyobb ellenséges erőket kell szétverni. A „sinek huszárjai” a minden országban ismeretes vasúti kézhajtányhoz hasonló járművel mennek előre, amelyet motor hajt. Gépfegyvert, harci kocsi elhárító ágyú és

150 méterre lángot szóró gépük van. Természetesen a hat-nyolc emberből álló különítmény minden egyes tagja kitűnő technikai kiképzést kapott. Olyan műszer is van a kocsijukon, amely jelzi, ha a sinek valahol alá vannak akasztva. A dinamitot közömbösítik. A magukkal hozott felszereléssel 20 perc alatt megjavítják a felrobbantott pályatestet. Kézigránát és mester-

— A másik titkos német fegyver, amelyet még eddig nem használtak a tengeri háborúban, nagyjelentőségű — írja az olasz újságíró — Eddig csak a tengeri gyorsnaszádókat vetették harcra a németek a csatorna körüli harcokban. Az új fegyver: kettős torpedó.

— A gyorsnaszádókat nagyobb hadihajókkal nem lehetett szembeállítani, mert nem volt olyan fegyverük, amelyekkel sikeresen felvehették volna a harcot. A kettős torpedó az az új fegyver, amelyet a gyorsnaszádók majd sikerrel alkalmazhatnak a nagy hajók ellen.

— A kettős torpedó lényege ez: A torpedó

Aknakeresők, anyagösszegyűjtők, tűzoltók

Uj fegyverneme még a német hadseregnek az aknakeresők, hadianyagösszegyűjtők. A lengyel háborúban nagyon jól beváltak ezek a csapatok. Közvetlen a gyalogság után nyomulnak és mindent összeszednek: az eldobált hadianyagot, az ellenséges földön talált kutakat átvizsgálják, iható-e a vizük. Műszerekkel meg tudják állapítani, hol van földalatti lőszerraktár, vagy aknamező. A berlini Kaiser Wilhelm Intézetben képezték ki egyetemi tanárok ezeket a csapatokat. Sok hasznát vették ezeknek

Szeplős, foltos, kiütéses, pattanásos, ráncos miteseres arcbőr, bársonysima, tiszta, üde, részös, tetszetős, vonzó és szép lesz a Génusz arckrém használatától. — Egy tégely estei vagy nappali arckrém 50 lei. Génusz puder 4 lei. Génusz szappan 25 lei. Készíti és postán szétküldi utánvétellel Földes gyógyszerár, Arad. Levelezőlapon megrendelhető.

séges füstfelhőt készítő felszerelésük egészíti meg ki a felszerelésüket. A lángszórójukat a Skoda-gyár készítette és olyan hőt fejtenek, amelyet nem lehet elviselni.

— A lengyelországi hadjáratban kitűnően beváltak a „sinek huszárjai”. Számítalan helyen robbantottak fel fontos vasúti vonalakat és hidakat. A belgiumi és hollandiai hadjáratban egyáltalán még nem használták ezt az új fegyvernemet, Franciaországban sem volt eddig még szükség munkájukra.

Kettős torpedó

kilövő egyszerre két torpedót lök ki, ugyanazon a nyíláson. Mind a két torpedónak más és más a rendeltetése. Az első torpedónak nagyon erős a feje, a beütési felület tehát nagyobb és sokkal erősebb az egész torpedó külső acélhuzata. Erősebb robbanóanyaggal van töltve és az a rendeltetése, hogy kellő lyukat vágjon és helyet csináljon a közvetlen utána érkező második torpedónak. Az első torpedó kivágja a hajó acélfalát, a második elhelyezkedik ebben a résben. A második torpedó nem robban azonnal, hanem pár másodperccel később. A második torpedónak olyan romboló hatása van, mint egy 450-es ágyúgolyónak.

az egységeknek a flandriai harcokban is.

Külön csapatok haladnak az előnyomuló gyalogság mögött, akiknek egyetlen feladatuk: az ellenség által felgyújtott benzín- és olajraktárak gyors eloltása. Ezek a csapatok még nagyobb veszélynek vannak kitéve, mint az éjtörnyösök. Belgiumban sok felgyújtott benzín- és olajraktárt oltottak el és mentettek meg jelentős mennyiségű fontos üzemanyagot. Ezt a csapatot egy német szolgálatban álló amerikai szakértő képezte ki a különleges feladatokra.

Feleség Írta: Harsányi Gréte

Magda és Sára úgynevezett testi-lelki jobarátnők voltak. Iskolás koruk óta tartott a barátság, soha nem zavarta meg semmi, sőt még akkor is folytatódott, amikor Magda férjhez ment. Pedig ha a leányok férjhezmennek, rendszerint elszakadnak régi pajtásaiktól. Sára nem érezte, hogy Magdát elidegenítette volna tőle a másfajta életmód. Magda ugyanaz maradt számára asszonykorában is, mint azelőtt.

Sárának még nem akadt vőlegénye. Járt a hivatalba, azaz nem is hivatalba, hanem a klinikára, ahol laboránsnő volt a professor úr mellett. Szabadidejének nagyrészt ott töltötte Magdáéknál. És mesélte, hogy a professor így, a professor úgy, nagyon szépeket tudott a professorról.

— Te Sára, — nevetett Magda, — nekem gyanus vagy ezzel a professorral. Túlságosan dicséred!

— Ugyan, — legyintett mérgesen Sára, de közben kissé elpirult, — ne légy neveltséges! Hogyne dicsérem, amikor igazán megérdemli. Igazán tökéletes férfi. És lovag. És jólnevelt. És előkelő. És olyan udvarias, olyan sokat tart a formákra, annyira illedelmes mindig, de mindig. Ott dolgozom mellette heteken, hónapokon keresztül, de soha nem fordul elő, hogy egyetlen egyszer is elengedje magát és ne tartsa be a legszigorúbb illemszabályokat. Pedig munkájukban meglehetősen nehéz neki holmi külsőségekre ügyelni. A fiatalabb doktorok hányzor kiszaladnak ingujjban. Ő? Ő soha. Mindig kifoastalan. És én nagyon sokat adok az ilyesmire.

Kicsit habozott, de mégis hozzátette:

— Többet, mint til!

— Mint mi? — nevetett Magda, — vagyis én meg az uram?

— Hát igen, — rántotta meg a vállát Sára, — mint te meg az urad. Mert ha már erről beszélünk, kimondom őszintén, hogy nagyon csodállok téged. Nem győzöm bámulni a türelmedet. És bizony senkinek el nem tűrném, hogy házikabárában üljön velem vacsorához és nyitott ingnyakkal sétálgasson a lakásomban, mint a te urad szokta. Csak akkor fut összeszedni magát, láttam nem egyszer, amikor én megjövök. Miattad nem sokat törődik magával, ami határozottan illetlen dolog és joggal rossz néven vehetné tőle! Sőt. Te rossz néven is veszed, látom rajtad, csak hallgatsz. Nekem hiába tagadod!

Most Magda pirult el:

— Hát igen, nem tagadom... sokszor fáj, hogy már nem olyan lovagiaskodó, nem olyan figyelmes hozzáam, mint mielőtt összeházasodtunk. Sokszor megütöttem azon is, hogy már nem veszi észre, ha csinosabb vagyok. Legfeljebb az tűnik fel neki, ha fáradtnak lát a sok házimunkától. De olyankor sem sajnál. Nem. Inkább elkedvetlenedik...

— Ez az, — pattogott Sára dühösen, — ez az! Ezért haragszom az uradra és ezért dicsérem a professoromat! Mert az veszi a fáradságot és minden istenáldotta napon kitalál nekem valami bókot. És ahhoz is veszi a fáradságot, hogy előttem, az idegen leány előtt, ne mutakozzék lomposan. Hát akkor, ha ő tud ilyesmire figyelni, az urad is megtehetné a te kedvéért. És nekem maga a professorom mesélte, hogy ő otthon is gondosan vigyáz a külsejére. És azt mondja, inkább belebetegedne, de nem hagyná el magát soha. Hát jó volna, ha ezt az urad is utánozná. Megérdemelnéd tőle, hogy ennyi figyelemmel legyen irántad!

Magda most elnézett valahova a levegőbe. Arcán valami szép, meleg érzés visszfénye ömlött el úgy felett lágy mosollyal:

— Lehet, hogy igazad van. De mondd én neked valamit: soha, de soha nem éreztem leánykoromban olyan tiszta, bensős, mélységes boldogságot, mint éppen az előbb, mielőtt jöttél... És ez a különösen nagy örömet az uram szerezte nekem. Az uram, papucshab, nyakkendő és gallér nélkül, igen, lomposan és rendetlenül...

— Szép látvány lehetett, — gúnyolódott Sára.

— Nem. Nem volt szép látvány. Sőt. Kiábrándító volt. De én mégis kimondhatatlanul szerettem abban a percben. Mert a másik szobából meghallottam, hogy vidáman, elégedetten, nekifeledezve — dudol. Férted? Dudolt valami olyan kis gyerekdalt, amelyet még az iskolában tanulhatt.

— És?

— És nincs tovább. Eunyit az egész. Boldog volt, ahogy ott tett-vett szobájában, az íróasztalán bábált vagy mit tudom én, mit csinált. Boldog volt, mert szeret itthon lenni, szereti az otthonát, amelyben én is itt vagyok. És ahogyan ezt megéreztem, határtalanul boldog lettem én is. Olyan mindegy volt nekem, hogy szép-e, rendez-e, akár-e a külsejével is tetszeni nekem, vagy sem. Előntött a hála, valamilyen vidám, tiszta elégedettség és ez olyan szép volt, hogy — hogy megbocsátottam neki a lomposágát és a figyelmetlenségét...

Sára nem felelt, csak vállat vont.

Néhány hónap múlva egyszer Sára nagyon izgatottan állított be Magdához:

— Magda! És olyan boldog vagyok!

— Hála Istennek! Dehát mi történt veled?

— A professor szabadságra megy. És azt mondta... azt mondta, hogy menjek oda, ha...!

— Hogy-hogy?

Akiről most sokat beszélnek:

DE GAULLE francia tábornok

Irta: Csiszár Béla

De Gaulle francia tábornok, vagy helyesebben volt tábornok, — mert hiszen a bordaux-i kormány megfosztotta a zendülő tábornokot rangjától — nevétől hangos most a nemzetközi sajtó, különösképpen az angol, amely a Churchill-kormányral együtt alkalmas eszközt lát De Gaulle-ban arra, hogy magasztalásával üssön egyet a „hütlenségesen”, Pétain tábornagy magáraébredt Franciaországán.

De Gaulle rádióbeszéd sorozatában lázított Londonból a törvényes francia kormány ellen, nemzeti tanácsot alakított, ellenkormányról tárgyalt és meglehetősen önbizalomról tanuskodó beszédekben hívja fel honfitársait a hozzá való csatlakozásra. Ezek a beszédek mind azzal kezdődnek, hogy „én, De Gaulle tábornok”, „lépjetek velem érintkezésbe”, „kövessetek engem”, „aki szabad akar lenni, kövessen engem”, stb. Kicsoda vajon ez a francia katona, aki ilyen különös szerepben áll az angol és a francia nép s ezzel együtt az egész világ színe elé? De Gaulle-t 1940 júniusáig Franciaországban alig ismerték. Június 6-ig egyszerű kapitány volt a francia hadseregben. Reynaud csinált belőle hirtelen tábornokot s katonai irodájának főnökévé nevezte ki, amikor legutolsó kormányalakítását hajlítta végre. Katonai pályafutásának emelkedőit pedig annak az embernek köszönhetette, akit most Londonból érthetetlen rágal-makkal és lekicsinylésekkel halmozott el: Pétain tábornagynak.

Pétain ajánlja be, szülei kérésére, Charles de Gaulle-t a saintcyri katonai iskolába s továbbra is szerető aggodalommal tartja rajta a szemét. Mint fiatal alhadnagy, de Gaulle Pétain 33. gyalogos hadosztályánál kezdi meg pályafutását. Könnyen hevülő, szangvinikus ember, amellyel makacs és konok is. Egy alkalommal majdnem kizárják a hadseregből, mert megtagadja az egyik feljebbvalója parancsának a teljesítését. Pétain, az atyai jóbarát közbenjárására az ügy elsímul, de a fiatal hadnagyot

áthelyezik az egyik távoli garnizonba.

A világháborúban az első naptól kezdve részt vesz, augusztus közepén megsebesül a dinanti csatában. 1915-ben részt vesz Verdun védelmében: itt ismét Pétain oldalán harcol, de ekkor a viszony már igen megromlott közöttük. 1916 márciusában de Gaulle kapitány Douaumont környékén német fogságba esik és így végleg kikapcsolódik a nagy mérkőzésből. 1919 elején tér haza Franciaországba. Újból katonai szolgálatba lép s hogy magára vonja a figyelmet, lázas buzgalommal dolgozik a különböző katonai szakfolyóiratokba. 1924-ben bejut a vezérkari iskolába, (ottani megjelöléssel: hadiiskolába), kintüntetéssel elvégzi s előbb a rajnai hadseregnél, majd Pétain seregénél lesz a vezérkar tagja.

*

1927 végén a közelkeletre, Beyruthba küldik az ottani haderő vezérkarához. De Gaulle mellőzésnek érzi ezt a küldetést, azt hiszi, el akarják távolítani, féltékenyek reá! Fogoskorgatva megy Szíriába és mindent elkövet, hogy minél hamarabb visszakerülhessen az anyaországba.

Az kétségtelen, hogy már ebben az időben ama kevesek közé tartozott, akik erélyesen sür-

getik és követelik a haderő megfelelő gépesítését; ezért küzd, harcol, kapacitál cikkeiben, könyveiben, — de katonakörökben de Gaulle egyénisége meglehetősen népszerűtlen, önmagát túlbecsölnek és rendkívül becsvágyónak tartják és jóslásait, kitéréseit éppen ezért fölényesen megmosolyogják. Amikor Beyruthból néhány év múlva visszakérül az anyaországba, még nagyobb hévvel veti rá magát kedvenc témájára. Kapóra jön neki, hogy sikerül bejutnia a legfelső védelmi tanácsba, melynek titkára lesz. Végre megfelelő szerephez és munkakörhöz jut, de elgondolásait itt sem tudja megvalósítani, legalább is nem olyan mértékben, ahogyan szeretné. Ezért újból mellőzöttségről panaszkodók és gyanakvó természete mindenütt ellenségeset szimatol.

Már-már arra gondol, hogy nyugdíjba vonul, — amikor kitér az 1939 szeptember 2-iki háború. Charles de Gaulle ekkor mindössze 49 éves s az egyik tankezred parancsnoka. Kezdetből fogva a főhadiszálláson, Gamelin környezetében dolgozik. Amikor a Daladier-vonal ismeretes áttörése bekövetkezik s a német véderő fölénye mind nyomasztóbb lesz, de Gaulle-t hirtelen Párizsba hivatja Reynaud és rábízta katonai irodájának vezetését, azonkívül a hadügyminisztérium államtitkári állásának vezetését is. Pétain tanácsolja ezt a lépést a kormányelnöknek, használja fel de Gaulle képességeit, kielégítetlen becsvágyát és a kapitány mutassa meg, hogy mire képes elméleti törekvései után. De Gaulle-t Reynaud rövid úton tábornokká is kinevezi és az újdonsült tábornok határtalan ambícióval kezd a munkához. De már néhány nap múlva neki is menekülni kell. Noha azelőtt a leglemondóbban nyilatkozott a harc kimeneteléről, most ő az egyik leglelkesebb híve az utolsó csepp véréig való harcnak. Reynaud-t lemondása után is követi, vele repül Londonba s most hazája törvényes kormányával szembe szegülve hirdeti harcot Franciaország „megmentéséért.”

HOTEL SZABÓ

BUDAPEST, IV. EGYETEM-UTCA 7.

Hotel Szabó a belváros középpontjában fekszik.
Szép, tiszta, világos szobák, minden modern kényelemmel.
(Központi fűtés, hideg-meleg folyóvíz, telefon, stb.)
Polgári szálló — polgári árak!

Fontoskodott.

— Ugy, hogy ott is dolgozni akar. Ott is van laboratóriuma a villájában. És a tanárségédet is meghívta a feleségével együtt, meg engem is. És azt mondta, hogy... jaj, alig tudom elmondani...

— Beszélj hát, ne izgass!

— Azt mondta, hogy azért is szeretné, ha odamennék, mert azt akarja, hogy közelebbről megismerjük egymást. Otthon. Az ő otthonában. Ezért hívta meg a tanárségéd feleségét, hogy én is mehessenek. Mert szeret, érted, szeret! És azt akarja, hogy lássam a házat, a szokásait és őt magát is otthon. És ő is ismerni akar engem, jobban, közelebből, mint eddig.

Magda meghatottan borult barátja nyakába:

— Sárám, drágám, úgy szeretném, ha boldog lennél...

Még sokáig beszélgettek, tervezgettek. Aztán Sára szaladt esomagolni.

— Ugy szeretem, — mondta még az ajtóban is, — eddig is szerelmes voltam belé, csak nem vallottam be még neked sem. Én nem is értem, miért kell még ismerkednünk. Hiszen évek óta együtt dolgozunk, úgy ismerjük egymást, mint senki mást. Olyan kedves, okos, művelt, előkelő, minden! Rettenetesen szerelmes vagyok belé!...

— Rögtön gyere ide, mihelyt visszaérkezel, — kiabálta még Sára után Magda, — nagyon várlak.

De Sára már nem is hallotta, elszaladt.

A szabadságidő leteltével azonban rögtön eljött Magdához.

— Nos? — faggatta izgatottan Magda, — mesélj hát, mi volt, mi van. Mi lesz?

Sára kisé sápadtan üldöglött. De a sápadtság alatt boldog, elrévedező mosoly bujkált arcán és

mintha régi hangosságát, határozottságát elveszítette volna, halkán beszélt:

— Igen. Szeretjük egymást és rövidesen összeházasodunk.

— Boldog vagy? — kérdezte szeretettel Magda.

— Nagyon. És ő is boldog. Sokat beszélgetünk. Elmondta, hogy már ő is régen szeret. És azt a sok kis jelenetet, amelyek során megérettük egymás szerelmét, mind-mind felemlítettük. Sokszor úgy meghatódtam, hogy majdnem sírtam. Mikor elmondta, hogy néha halálos fáradt volt, mégis frissen, fürgének mutatta magát előttem, nehogy kiábránduljak belőle... Most is, amíg nála voltunk ott a villában, sokszor nekem kellett rábeszélni, hogy kimélje magát...

— Majd vigyázzol reá, ha együtt laktok, — mondta Magda megértően és magátólértetődően. És megint sokat beszélgettek, tervezgettek. Aztán Sára elszaladt, mert a professzor, azaz most már a vőlegénye, várta.

Az esküvő után Sára és az ura eljöttek vizitálni Magdáékhoz. A két férfi azonnal szives barátságba keveredett, az asszonyok pedig folytatták a beszélgetést, ahol abbahagyták. Csak, ha lehetséges, most még több mondanivalójuk volt egymásnak, mint valaha.

Bücsúzásakor a professzor megezőlalt:

— Azt ajánlom, hogy ne csak olyan formavizit-viszaadást csináljatok nálunk. Nyár van, hőség van itt a városban, na! a villában viszont nagyszerű hűvösség. Gyertek ki szombat estére és maradjatok ott hétfő reggelig. Magda és Sára legalább jól ki beszélgetik magukat — fejezte be nevetve.

Magdáék megköszönték a meghívást és örömmel elfogadták. Örültek, hogy menekülhetnek kis-

időre a kánikulából a fák közé, a régi, hűs házba.

— Én csak birom ezt a hőséget, de az uram nagyon szenved, — mondta Magda, — milyen jó lesz neki is az a kis üdülés...

Mikor aztán szombaton estefelé kérkeztek a professzor villájába, az újdonsült házaspár ott várta őket a kertben.

A professzor fehér nadrágban, elegánsan ezabott fehér ingben volt, trópusi kalapjának zöld bélelése ugyanolyan színű volt, mint a nyakkendője. Magda férje örömmel látta, hogy ő is leteheti majd a kabátját, nem kell a Sára izlése szerint szenvednie a melegtől, csak hogy a végkimerülésig illedelmes férjek szerepét játssza. Arról azonban, sajnos, nem is mert ábrándozni, hogy a nyakkendőjét is kinyithassa, mint otthon.

Sétáltak a kertben, megnézték a házat. Sára boldog bizalommal mutogatott Magdának mindent. Aztán elérkezett a vacsora ideje.

Kint terítették a terrazon, azt remélték, hogy ott hűvösebb lesz és a városiaknak örömet akartak szerezni a levegőzéssel. De hiába ment le a nap, a hőség megálgatódottan fojtogatta őket.

Sára egyszerűen odapillantott az urára. Egy másodpercig sem gondolkozott, teljes szívből, őszinte megbotránkozással mondta:

— De drágám, hát hogyne volna magának melege, mikor megint felkötötte azt a szörnyű uvakendőt! Hányszor kértem már, hogy ne affektáldjon, hanem nyissa ki az inge nyakát, ha ilyen képtelen még van!

A professzor hálázan mosolygott figyelmes feleségére és leoldozta az elegáns nyakkendőt.

És azt a hálás mosolyt Sára ugyanolyan szép, tiszta, elégedett boldogságot sugárzó mosollyal viszonozta, mint amilyennel annak idején Magda hallgatta férje dudolását...

A bretonok szabadságmozgalma

Népkisebbségi adatok Franciaországban

Az átlag francia s még inkább a legtöbb művelt európai azt hiszi, hogy Franciaországban — Elzász-Lotharingiát kivéve — nincsenek nemzeti kisebbségek, vagy legfeljebb néhány teljesen jelentéktelen néptörök. Pedig a valóságban az elzászi németeken kívül még hat más népcsoport emeli fel egyre hangosabban szavát a parizsi centralizmus ellen. „Elzász-Lotharingia ép oly francia, mint Bretagne vagy Provence”, jelentete ki husz év előtt Poincaré elnök s nem gondolt arra, hogy milyen kétélű igazságot mond.

A 11 millió délfrancia provanszát külön nyelvet beszél, Nistarl költő nyelve a „langue d'oc”. Ha nem is szerepelt eddig, mint politikai kisebbség, de a provanszál ifjuság lapja az Occitania nyelvük és kulturájuk elismeréséért küzd.

Jóval messzebb mentek e téren a bretonok, akik teljes önkormányzatot követelnek.

A másik négy kisebbség: a korzikai olaszok, a spanyol határvidék katalán és baszk lakói, továbbá a belga Flandriával határos franciaországi flamandok is, ma már minden tekintetben szolidarizáltak velük. 1927 szeptember 12-én a bretagnei Quimperben az elzászi, breton és korz autonómista pártok kiküldöttjei megállapították a franciaországi nemzeti kisebbségek központi bizottságát, melyhez utólag a többi kisebbségek autonómistái is csatlakoztak. — 1936-ban közös havi folyóiratot adtak ki „Bulletin des Minorités Nationales en France” címmel, mely újabb „Peuples et Frontiers” néven jelenik meg és a Pireneusok másik oldalán élő kisebbségek ügyét is képviseli. A breton autonómistáknak azonban már évek óta külön lapja is van a „Breiz Atav” (= „Bretagne mindene előtt”), mely saját nyelvén szól Bretagne népéhez.

A breton mozgalom multja

A Franciaország nyugati részén mélyen az Atlanti Óceánba nyúló bretagnei félszigetet 3 millió ember lakja, de ma már csak mintegy 1.200.000 beszél a köztük ősei nyelvét. A breton nyelv kelta származék és szoros rokonságban áll a többi kelta nyelvvel, különösen a walesivel és a gaellel, míg az irekkel már nehezebben értik meg egymást. Bretagneban ugyanis az ötödik század folyamán az angol-szászoktól kiűzött kelta britek telepédtek le, összeolvadva a félsziget ugyancsak kelta eredetű őslakosságával. Bretagne több mint egy évezreden át megőrizte függetlenségét, habár 1171 óta perszonál unióba került előbb Angliával, majd Franciaországgal és ennek folytán ádáz örökösödési harcok színhelyévé vált. Bretagne rendei 1532-ben a francia koronához csatlakoztak, de a bekebelezéskor a breton nemesség önkormányzati jogait továbbra is biztosították és csak a nagy francia forradalom minden szeparatizmust elsöprő nacionalizmusa vetett véget 1789-ben Bretagne autonomiájának, teljes egységbe foglalva össze Franciaország valamennyi táját. A breton parlament utolsó tiltakozó ülésén Mirabeau dörgő hangon kiáltotta: „Ti bretonok vagytok! A franciák parancsolnak!”

Mégsem sikerült Bretagne beolvasztani, mert mindenképpen elűt Franciaországtól. Egész más jellegű a föld, de a lakosság típusa is. A több mint ezer éves breton népének és mondák a

középkori irodalom legrégebb emlékei közé tartoznak. E mindinkább elhalványuló és már csak különlegesség számba menő népköltészetet a mult század végén újraéledt breton nemzeti mozgalom megmentette és új virágzás felé vezette. Pedig a breton nyelv kettős támadásnak volt és van ma is kitéve: Az egyik az iskola, a másik maga az élet.

Amióta 1882-ben a felekezeti iskolák helyett bevezették Franciaországban az állami oktatást, a breton nyelvet teljesen kiszorították a tanításból. De nem engedték meg többé a magánúton való tanítást sem, sőt szigorúan elrendelték, hogy a tanítók még a gyermekek egymásközi beszélgetés-közé is tiltsák e' a breton nyelvet és ez embertelen tilalom megszegőit testi fenyítéssel sújtják. Mégis a másik oldalról fenyegette a bre-

A breton mozgalom legújabb fejlődése

Azonban mindez csak olaj volt a breton szabadságmozgalom újraéledt tüzeire, mely egyre több támaszra lett.

A Bloum Brug nevű vallásos egyesületük összefogott a vallásellenes Ober egylettel, hogy együtt ápolják a breton kulturát. Az Ar Breiznek er Skol című szövetség az állami iskolák tannyelvének visszabretonizálásáért küzd. A Breuriez er Brezoneg er Skolion addig is a breton nyelv magántanítását szervezi. 1935 márciusában 78 község tanácsa követelte a breton nyelv bevezetését az iskolába, egy évvel később már 230. Politikai téren az 1911-ben megalapított Fédération Régionaliste de Bretagne és az Union Régionaliste Bretonne voltak az első szervezkedési kísérletek. Ma már a francia kamarában jelentős érdekképviselete van ugy Bretagneknak, mint magának a breton népnek a Groupe parlementaire de Défense des Intérêts Bretons és a Front Breton. Bretagne teljes függetlenségét követeli a Parti National Breton (Strollad Broadel Breiz), melynek lapja a már említett Breiz Atav.

A Breiz Atav ilyeneket ír: „A francia elnyomás négy alakban jelentkezik: politikai formájában tagadja a breton nép fogalmát... kulturális és nyelvi formájában egy nyelvet és civilizációt öl meg... katonai formájában a breton népet küldi az első hadsorbba, hogy kiirtsa... gazdasági formájában számára a Bretagne csak nyersanyag-

15 breton képviselő a francia parlamentben

A Front Breton az 1936. évi kamarai választáson az öt breton tartomány közül négyben 41 jelöltet léptetett fel igen széles decentralizációs programmal.

Az első szavazási forduló eredménye a következő volt (1936. április 26.):

Cotes-du Nord 13 jelölt 60.189 szavazat 121.880 szavazatból, 1 megválasztott.

Finistère 15 jelölt 74.812 szavazat 165.758 szavazatból, 2 megválasztott.

* Az idegrendszer megbetegedéseinek kezelésében a bélműködés elrendezés a tisztán természetes „Ferenc József” keserűvíz használata által — reggelenként éhgyomorrra egy kis pohárral bevéve — sok esetben elengedhetetlenül szükséges. Kérdezze meg orvosát.

ton nyelvet a nagyobb ellenség. A hatalmas francia kultúra a felvilágosodás jelszavával tört ellene. Műveletlennek tekintették, aki elavult és lekicsinyelt anyanyelvét beszélte és ebben az irtóhadjáratban, mely sokáig a pásztorkunyhók és halászfalvak zugaiba száműzte a breton nyelvet, maguk a bretagnei vezetésztályok jártak elől.

Csak a mult század végén támadt fel a breton mozgalom, hogy megvédje Bretagne saját jellegét. E mozgalomnak kezdetben belső ellenségei is voltak. Mivel a breton nyelvet többnyire a falusi papok tanították titokban az eldugott magániskolákban és a mozgalom vezetőiből is főképp a konzervatív katolikus körökből kerültek ki, jobboldalinak, reakciónak kiáltották ki azt.

Majd francia részről nyultak erősebb eszközökhöz a breton mozgalom letörésére. A háboru alatt a bretonokat küldték az első vonalra, hogy elvégezzék a kis nép. Eredmény: közel negyemillió breton „hősi” halott. A háboru után gazdasági eszközökkel folytatták a küzdelmet a breton nép anyagi erejének aláásására. A breton partvidéken 1910-ben még 22.000 halász talált megélhetést, ma alig 2400.

telep és gyarmat...” (1936 november 29.) Sőt tovább is megy e lap:

„Minden vérünket Bretagneért, Franciaországért egy cseppet sem! Mert mi kell a Bretagneknak: jó határ keleten Couésontól a Loireig!” (1936 október 18.) A Breiz Digoberre a keresztény-nemzeti breton-párt lapja még élesebb hangot használ: „Franciaország megtagadja Bretagne-tól az önkormányzatot! Jól van! Az igazi bretonokat csak a teljes függetlenség elégíti ki. (1932 februári szám.)

Gwenna Du bretonul fehéret és feketét jelent, a Bretagne nemzeti színeit. Ilyen néven működik egy titkos társaság is Bretagneban és „merényleteivel” tüntet a breton szeparatizmus mellett. Nagyon jellemzi, hogy véres módszerek helyett, milyen szellemesen és vértlenül valóstítják meg a merénylet fogalmát. Mikor Herriot 1933 augusztusában Bretagne fővárosába, Rennesbe készült, hogy a Franciaországgal való egyesülés 400 éves jubileumi ünnepen résztvegyen, az ünnepély előestéjén „ismeretlen tettesek” lerombolták az egyesülést jelképező szobrot. A hivatalos körök válaszul újabb ünnepséget rendeztek Nantesban. De Herriot vonatja Bretagne határán rekedt mert a vasuti sineket felszedték, azonban pirosjelzőlámpával elhárították a katasztrófát.

Morbihan 7 jelölt 32.611 szavazat 120.789 szavazatból, 1 megválasztott.

Ile et Vilaine 6 jelölt 39.410 szavazat 123.723 szavazatból, 1 megválasztott.

Összesen: 41 jelölt 207.022 szavazat 686.507 szavazatból 5 megválasztott.

A második szavazásnál az eredmények (1936 május 3):

Cotes-du-Nord 5 jelölt 41.143 szavazat 86.813 leadott szavazatból, 2 megválasztott.

Finistère 10 jelölt 64.175 szavazat 126.109 leadott szavazatból 4 megválasztott.

Morbihan 2 jelölt 17.477 szavazat 44.731 leadott szavazatból 2 megválasztott.

Ile et Vilaine 4 jelölt 35.011 szavazat 65.943 leadott szavazatból 2 megválasztott.

Összesen: 21 jelölt 157.806 szavazat 361.447 leadott szavazatból 10 megválasztott.

A Front Breton tehát összesen 15 taggal vonult be a kamarába és ugy Cotes du Nord, mint Finistère tartományban a szavazatok közel felét megkapta. Nem szabad ezt az eredményt lekicsinylenünk, különösen ha a legutóbbi spanyol választások eredményével is összevetjük, ahol a baszk pártok körülbelül hasonló szavazatarányt értek el s mégis alig néhány hónappal később kibontották a baszk szabadságharc lobogóját. Régi tapasztalat, hogy az öntudatos nemzeti kisebbségek választásnak egy része is, különböző politikai szempontoktól (osztályharc, klerikalizmus) befolyásolva nem saját nemzeti pártjára adja le szavazatát, de ha a cselekvés ideje jön, ugy habozás nélkül odaáll népének ügye mellé.

Molnár Erdő.

Napjaink legaktuálisabb könyve

GIORGIO PINI:

MUSSOLINI ÉLETE

Tanulságosabb, érdekfeszítőbb olvasmány ma el sem képzelhető. A könyv igen izléses kiállításban, finom könyvpapíron, 20 eredeti fényképpel és művészeti címlappal. 236 oldal.

ÁRA 135 LEI.

Mikor mentesülnek a kisiparosok a kétszázalékos nemzetvédelmi adó lefizetése alól?

Bucurestiből jelentik: A pénzügyminisztérium a 2 százalékos nemzetvédelmi forgalmi illeték leróásával kapcsolatban kiegészítő utasításokat küldött alárendelt közegeknek. Eszerint a kisiparosok és kézműiparosok (meseria-si) csak akkor mentesülnek eladásuk után a 2 százalékos nemzetvédelmi forgalmi illeték leróására, illetőleg felszámítása alól, ha időnként, de nem állandó jelleggel adják el termékeiket a piacokon. Nem mentesülnek tehát az illeték leróása alól azok a kisiparosok, akiknek a piacon, vagy másutt állandó jellegű eladási helyiségük van, tehát rendes üzlethelyiséggel, vagy

állandó sátorral rendelkeznek.

Csak azok a kisiparosok mentesek a 2 százalékos illeték leróása alól, akik a következő feltételeknek mindenben megfelelnek:

a) egyedül, vagy legfeljebb egy segéddel dolgoznak;

b) nem adnak ki munkát más iparosoknak otthon való feldolgozásra.

Ettől függetlenül semmi körülmények között sem mentesek az illeték alól az állandó eladási hellyel rendelkező kisiparosok, még akkor sem, ha az előbb felsorolt két feltételnek megfelelnek.

A viharok és az esőzés miatt ismét súlyos órákat élt át a Bánság

Egyelőre csökkent a veszedelem

Temesvár. Saját tud. Az állandó esőzés és a nap-nap után megismétlődő hatalmas viharok miatt az egész országban ismét több helyen árvízveszedelem fenyeget. A Bánságban a folyók, patakok vizállása óráról-órára növekszik s az esővíz hatalmas töcsákban gyűl össze, ahol nem talál lefolyást. Temesváron és vidékén a leszivárgó esővíz teljesen megzavarta és élvezhetetlenné tette az ásott kutak vizét. Sokhelyen beszívárgott a víz a pincékbe és pinclakásokba. Súlyos zavarok állottak be az országúti, vasúti, valamint a távbeszélő és táviróforgalomba. A bánsági helyzetről egybeként a következő újabb jelentésünk érkezett:

A legutóbbi vihar által okozott vasúti és telefonforgalmi zavarokat sikerült részben kiküszöbölni. A Temesvár—Bucuresti fővonalon, Orsova közelében elöntve volt pályarészről elvonult a víz, a vonatok csütörtökön már menetrendszerűen közlekedtek. Hasonlóképpen csütörtökön már minden telefonvonal, amely meg volt szakadva, újból használatba került. A bánsági folyók vizállása még mindig emelkedőben van, illetékes helyen tett kijelentés szerint azonban áradás veszélye nem áll

fenn. Temesvár egyes külterületi telepén, sőt több külvárosban egyre gyülemlik az esővíz. A Kardos-telepen több lakásban feltört a talajvíz. A Behéla-patak, amely márciusban kiöntött, egyelőre közvetlen veszéllyel nem fenyeget és megdagadt vize lassankint apad. A Grossmann-telep több utcáját így is elöntötte a víz. Ez a Behéla-töltésen szivároott át. Nagy izgalom kerekedett a mélyenfekvő Behéla-telepen, amely egy, a Behéla-patakba vezető csatorna fenyegetett elöntéssel. A város másik részén, a Mehalában s a hozzátartozó Rónácon szintén igen felgyülemlett az eső és talajvíz. A Mehalában a Dacia-sporttelep környékén több ház súlyosan megrongálódott. A Rónában több utcát borított el a víz. A Mehalában és a Rónában még nincsen városi csatornázás s így a vizek levezetése nagyobb munkákat igényel.

Nagyváradon árad a Körös és a Pece.

Saját tud. A Körös és a Pece vizállása veszedelmesen emelkedik. Árvízveszély egyelőre nem fenyeget, de a helyzet néhány óra alatt aggasztóvá válhatik.

A közszállítási eljárás meghiusítása címén elítélte a törvényszék Pollák Endre dr és Dancea Miklós nagyváradai ügyvédet

Az ügyész Dancea Miklós felmentését és Berinde pékmester elítélését kéri

Nagyvárad. Saját tud. Két héttel ezelőtt beszámoltunk arról, hogy az ügyészség által Pollák Endre ügyvéd és társai ellen folyamathoz tett bűnügyben a törvényszék véleményeltérés miatt nem adott határozatot hozni. Mint akkor már megírtuk, dr Pollák Endre nagyváradai ügyvéd, aki Berinde pékmester képviseletében jelent meg, 25 ezer lei készpénzt és 5 ezer leies bont adott át dr Dancea Miklósnak, a nagyváradai közkórháznál tartott kenyérszállítási árlejtés alkalmával, hogy ennek ellenében a Dancea-féle péküzem az ajánlattételtől lépjen vissza.

Dr Dancea Miklós az árlejtésen nem is vett részt, de bejelentette az árlejtést vezető elnöknek, hogy dr Pollák őt meg akarta vesztegetni. A bejelentés alapján eljárás indult dr Pollák Endre, Berinde pékmester, valamint Dancea Miklós ellen is, mert a vád szerint, úgy tekintendő, mint aki elfogadta a megvesztegetésre szánt összeget.

Dr Pollák és dr Dancea, valamint Berinde pékmester ellen az eljárást a közszállítási eljárás meghiusítása miatt tették folyamathoz s az első tárgyaláson a törvényszék két bírja között véleménykülönbség merült fel.

Tegnap a Hooványi-Pop tanács Pópa bíró tanácsostal egészült ki és meghozta a végítéletet, melynek értelmében bűnösnek mondotta ki nemcsak dr Pollák Endre ügyvédet, de dr Dancea Miklóst is, Berinde pékmestert pedig felmentette. Fejenként öt-ötezer lei pénzbírságot rótt ki a

törvényszék, mellékbüntetés kirovását mellőzték.

Érdekes, hogy az ítélet kihirdetése után a vádat képviselő királyi ügyész fellebbezést jelentett be, kérve dr Pollák büntetésének súlyosbítását, dr Dancea felmentését és Berinde pékmester elítélését.

Eladók:

Olcsó házak, házhelyek és szőlők, minden eladó ingatlant nyilvántartók s így minden igényt kielégíthetnek.

Kérem, hogy eladó ingatlanát velem közölni sziveskedjék.
Gyorsan bonyolítok, mert már mindenki tudja:

hogy ingatlant megvenni s „Horváth“-hoz nem menni, a biztos családás, örökös megbánás

„Horváth“ ingatlanroda
„BAFISO“ cserépkályhalelérő kat, Oradea - Nagyvárad, Regele Carol 3 szám.

* Ha gyamrát elrontotta, igyék azonnal egy pohár természetes „Ferenc József“ keserűvizet, mert ez az emésztőcsatorna tartalmát gyorsan feloldja és biztosan levezeti, a bélműködést elrendezi, az anyagcserét fokozza és friss közérzetet teremt. Kérdezze meg orvosát.

Beiratkozás a Nemzet Pártjába

Temesvár. Saját tud. A város Baran Coriolan dr főpolgármester és Bogdan Antal dr volt prefektus, a Nemzet Pártjának megbízott temesvári elnöke aláírásával felhívást tett közzé a Nemzet Pártjába való beiratkozásra. A felhívás az önkormányzat lakosokhoz, akik huszonegyedik életévüket már betöltötték — a párt második köriratában jelettek kivételével. A beiratkozás július 1-én kezdődik, mindenkinek személyes megjelenése szükséges. A beiratkozás a belvárosban a város háza nagytermében, a külvárosban a telekbírószékben történik. A beiratkozási kérelem űrlapját díjtalanul bocsátják a kérelmező rendelkezésére, a kérvényre egyleles repülőbélyeg alkalmazandó. Egy másik közleményben a város tudatja a diákokkal és diákleányokkal, hogy közülük a jelentkezőket ideiglenesen alkalmazza a pártba való belépés munkálatainál, a város részéről meghatározandó díjazás ellenében.

Zárt vonatok, új hűtőkocsik viszik külföldre a magyarországi gyümölcsöt

Érdekes beszámoló a magyarországi gyümölcs- szőlő- és zöldségkivitelről

Kecskemétről jelentik: A Duna—Tiszaközi Mezőgazdasági Kamara Kecskeméten a gyümölcs-, szőlő- és zöldségkivitel megindulása előtt, a termelők és a kereskedők bevonásával tájékoztató értekezletet tartott.

Dr Szabó-Jilek Jenő adott pontos tájékoztatást az ezévi gyümölcsexport-lehetőségekről. Az idei magyarországi gyümölcsexport — bár több piac a háborús bonyodalmak során elesett — nem jut nehéz helyzetbe, részben, mert az idei termés lényegesen alatta marad a múlt évinek, részben pedig éppen a változott viszonyok folytán bármily mennyiséget el tud helyezni export útján. A Németországba irányuló export ez évre 8.200.000 márkára van előirányozva. Főleg cseresznye, sárgabarack, alma, sárga- és görögdiñnye, szőlő, szilva és őszibarack kerül exportra. Főzselékfélékben 1.500.000 márkás kivitelre van megállapodásunk. Legfontosabb cikkek: a paradicsom, uborka, paprika. Ezenkívül 4.000.000 márká értékben pulpok, gyümölcslevek, paradicsompüré, szárazfőzelék kerülnek kivitelre. A kiviteli árak fixirozva vannak és így ezen a téren a gazdákat károsodás nem érheti. A protektorátusba mintegy 7 millió korona értékben szállíthat gyümölcsöt, főleg hajszinbarackot, szilvát és almát, Szlovákiába 350 vagon gyümölcsre van szállítási megállapodás, főleg alma, sárga- és görögdiñnye, kajszinbarack, cseresznye, szilva és őszibarack kerülhet exportra, attól függően, hogy a szlovák exportkeret milyen mértékben működik. Svájcba irányuló gyümölcsexportkeret 200 vagonot tesz ki. Itt leginkább szilva és kajszinbarack jön tekintetbe. Egyelőre a lengyel területekre nincs még kereskedelmi szerződés s ez leginkább görögdiñnye-, bor-, valamint szőlő-exportot érdeklí, bár a beérésig számítani lehet, hogy árucseréforralmi és fizetési egyezmény lép életbe a lengyelországi főkörmányszéssel és a belga piacra sincs szerződés, ahová azonban leginkább csak szilvát és epert szállított Magyarországra. Az exporttevékenység fokozására a MÁV is felkészült, amennyiben az idén 80 új hűtőkocsit állít üzembe és gondoskodás történt közvetlen vasúti forgalmi kapcsolatokról. Szlovákiával megállapodás van, hogy 14 vagonból álló zárt vonatok mint külön szerelvények vihetik a magyar gyümölcsöt. Ugyancsak a Külkereskedelmi Hivatal szorgalmazására új kiviteli díjszabás lépett életbe, azonkívül Hegyeshalom határállomást kibővítették a gyümölcsexport zavartalan vasútforgalmi lebonyolítására. Vaja Béla igazgató a belső értékesítés problémáit, hűtőházak létesítését ismertette, amelyek közül a szegedi és soproni hűtőházat máris építik. A gyümölcscomomagoló csarnokok számát növelték és a jól bevált szilvaaszalók mintájára újabb aszalókat állít fel a magyar földművelésügyi minisztérium.

„Bonckések és ollók között...”

Egy olasz orvos érdekes könyve

A Magyar Lapok külön engedéllyel részleteket közöl dr. Andrea Majocchi könyvéből, amelyet egy előkelő budapesti könyvkiadó most ad ki magyar nyelven.

Róma, június hó.

E sorok írója engedelmet kapott a magyar kiadóvállalattól, hogy dr. Majocchi könyveiből néhány részletet a „Magyar Lapok” számára lefordíthasson. Az olvasók bizonyára örömmel fogják venni e jeles orvos és író nagyszerű gondolatait, melyek egyaránt méltóak nemcsak az orvos-kollégák, hanem a művelt keresztény társadalom elismerésére is.

Majocchi orvos, író és papi lélek. Minden lépését áthatja az elmélyedés, betegjeinek lelki tanácsadója, papja is; munkáiban vallásosan lelkiismeretes, emberien nagylelkű és mélyenérző.

Ötven éves korában írja meg első könyvét, melyet fiának szánt örökségül. Egy sebész életét írja le, a saját életét, küzdelmeit és orvosi eseteit.

Nemskára ezután a sajtó alá rendezi a lányának szánt hagyatékot is: „Bonckések és ollók között” címmel. Ez három év alatt ma már a kilencedik kiadásban jelent meg.

A két könyvet most magyar fordításban a Dante vállalat adja ki. Az alábbiakban ebből a könyvből közlünk részleteket.

Heltainé Szenek Olgo

Franco Forti barátom és kollégám igen tévedett, midőn csipős élcélődéseiben azt fitogtatta, hogy a nők kedves jószág csupán, időtöltési kellék, vagy üdítő forrás, amelyre a férfi néhanapján megszomjazik.

Nem. A nő nem szórakozási tárgy; ő a férfi értékes, hű társa, Isten küldötte támasznak és segítőnek a férfi mellé.

Mondjatok csak rosszat a nőről: én elétek varázsolom Anyátok szent alakját és ettől ajkatokra fagy a frivol szó...

Az anyaság felemeli a nőt, bátorrá és vakmerővé teszi; az anyaságban a nő emberfölötti magasságokba emelkedik és hős lesz.

Az anyai szeretet vezeti a nőt a valódi nagy tettek, a hősiesség önfeláldozására.

Hosszu sebész karrierem alatt nem egyszer találtam szemben magam olyan esetekkel, ahol a női erények és lemondások bámulatba ejtettek; hősi tettek, melyek a család árnyékában maradtak szerény csendben, holott csodálatra méltóak.

Nem hallgathatok el egy szomorú történetet, melynek tanuja voltam.

A Larghi di Meregallo család

Alighogy laureáltam, megösmékedtem a Larghi di Meregallo grófi párral. Milánóban, egy ősi patricius palotában az egész első emeletet ők lakták. Lakásuk előkelő volt, igen finom ízléssel berendezve.

Midőn megismertem őket, úgy látszott, hogy boldogság honol e gyönyörű palotában. Két éves házasságok voltak.

A gróf egyetlen sarja volt egy régi milánói patricius családnak, fiatal, kitünő jogász, de teljesen hatalmas birtokai vezetésével foglalta le magát. Szabadidejét tudománnyal, filozófiával, történelemmel és művészettel töltötte, ki különösen a zenét szerette és remekül hegedült.

Egyetemi vakációit egyik kedves birtokán, Meregallo-n töltötte, ahol regényes fekvésű villájuk szomszédos volt a Rossi márkiek kastélyával. Gyermekkora óta ide vonzódott „az ő Piájához”, a márké egyetlen leányához.

Pia is intelligens, igen képzett, rendkívüli jelenség volt. Már gyermekkorukban együtt játszottak, úgy összeszoktak, hogy ízlésük, gondolatviláguk teljesen azonos lett. Pia rendkívül bájos, szép lány volt. Ő is igen olvasott volt és jártas a történelemben és a zenében. Midőn délutánként Pia a zongorán játszott és Albert gróf hegedűn kísérte, mindenki elbűvölten hallgatta őket...

A doktorálás után igen természetes volt tehát,

hogy a két rokonlélek házasságot kötött. Ha van a földön boldogság, úgy ők maguk köré varázstolták.

De fekete árnyék vonult a boldog fészek fölé...

Pia minden földi és lelki gazdagságával meg volt áldva egy kivétellel: az egészséggel. Törékeny, gyöngéd melegfényű virág volt.

Azt mondták, hogy egészen anyja képmása volt, aki 20 éves korában halt meg, miután őt világrahozta. Mi baja volt? Nem tudták, vagy nem akarták tudni... Ő is szép és jó volt, férje bálvá-

Franz Johannes Weinrich:

A verduni halál

Legdrágább fiait küldte el két nép. Mint Hasábfát tüzre: úgy Dobták magukat áldozatul. Verdunnek hegy-völgyeit Szeges bakkancsok szaggatták szét, De új hegyek nőttek A halottak ezreiből. Míg egyszer az, ki mind halomba hordta, (Lépcsőt akart tán a csillagokig, Vagy emléket hatalmának?) Az új hegy vérvő, magas ormáról A csatázó népek arcába látott. És borzalmat olvasott onnan. De mindkét arcról egy azt a bátor Halálraszánást és szent fájdalmat. Mindkét homlokot Egyazon égő, szent frás izott: Erőm kínokból fakad! Akkor leszállt és Messze eltűnt a Halál Verdunből. E naptól kezdve Nem nőnek többé az új Hegyek.

Fordította: FODOR VIOLA

nya, de első állapota úgy legyengítette, hogy egy hónappal a szülés után meghalt. A kis Piát, az egyetlen utódot, egy erős dajkára bízta és hogy jól fejlődjék, a falusi erdős birtokon, Meregallo-n nőtt fel. Az öreg háziorvos, dr. Bruni ügyelt rá. A gyermek nagyszerűen fejlődött és 16 éves korában bevezették a milánói társaságba, ahol csakhamar feltűnt és a felső körök kedvence lett. Egy bál alkalmával meghűlt és mellhártyagyulladását kapott. A derék Bruni doktor rümlően sietett mellé és szomorúan figyelte a törékeny, finom teremtés betegségét. Nem szólt senkinek, de éjjel-nappal ügyelt rá és rövidesen visszavitte Meregallo-ra.

Pia gyorsan felgyógyult és senki nem beszélt többé a betegségről.

De a jó orvos újra aggódott, midőn az eljegyzést megtudta. Tudta, hogy a gróf kiváló ember és boldoggá teszi az ő kis Piáját, de a házasság, a szülések, vajjon nem fogják-e meghaladni erejét? A húsz év előtti sötét árnyék visszatért az orvos emlékeibe, látta a szegény jó márkint boldog anyaságában és a halálban... szerette volna most figyelmeztetni a Pia édesapját, de midőn a nagy boldogságot látta, az előkészületeket az esküvőre, nem volt ereje közbelépni és összetörni ezt a házasságot! Még egy erősítő kúra alá fogta a boldog menyasszonyt és midőn esküvő után a fiatal pár elutazott, az Isten Anyját kérte, hogy őrkdjék felette...

Két évvel az esküvő után

Az esküvőtől két év telt már el nyugodt boldogságban, de Pia homloka mégis szomorú volt. Voltak barátai, kik nála később mentek férjhez és már boldog anyák voltak, ő pedig hiába várt a nagy ajándékra, a Gyermekre, aki az ő Albertjére

hasonlítson! Szólt erről a hű orvosnak is, aki épeit ettől rettegett legjobban!

Pár hónap múlva azonban felvirradt a boldog nap, élet lüktetett a grófnő szíve alatt. Pia elfeledte a világot, férjét, a zenét is, csak a boldog tudatnak élt... visszavonult a merengallói birtokra, hogy egyedül csak a gyermeké legyen, aké jönni fog... Extázisban élt, gyerekes ujjongással készült az anyaságra. Az orvos aggódva figyelte minden lépését. A negyedik hó elején a grófnő kis szúrását érezte a balvállában, ugyanott ahol a régi hülésnél a mellhártyagyulladás kezdődött. Eleinte nem szólt róla senkinek, de éjjelenként erősen fájt, izzadt és láza is volt, rekedtető köhögés fogta el. Egy reggel ez a köhögés kissé véres volt; amint dr. Bruni ezt észrevette, engem hívtott, mert mint szülész, már megvizsgáltam a fiatalasszonyt.

Megvizsgálom. Az állapot körül nincs semmi baj. De ott fölött a halvállban, hörögés és zöreje, ott ahol egy kis beforrott sebhely maradt a mellhártyagyulladás után... az állapot felszakította a sebet...

Brni doktor a kezét tördelte... konziliumot kell tartanunk; meghívtunk egy híres tanárt, aki kitünő tüdőspecialista volt. Elmondtuk neki mindent. Megvizsgálta a fiatalasszonyt, majd a gróffal visszavonult és feltárta előtte a rettenetes valóságot. Nem volt veszténivaló idő. A tüdősebb éppen hogy felszakadt, lassan begyógyulna, de az állapot azonnal meg kell szakítani, ha meg akarjuk menteni az asszonyt!

A nagy klinikus világosan megmondta a tennivalókat, ahogy mi is előre tudtuk. A férj le volt sujtva, de megértette a helyzet veszélyességét és beleegyezett a rettenetes áldozatra.

Igen ám, de hogy közöljük ezt a grófnővel, aki alig várta, hogy gyermekét karjába zárja?... Albert gróf nem bírta megmondani neki, de az öreg orvos sem, aki Piát gyermekeként szerette, becézgette. Rám hárult tehát a fájdalom feladta, hisz én voltam a szülész, nekem kellett volna a műtétet is végrehajtanom.

Másnap reggel megjelentem hát a betegágynál és burkoltan igyekeztem megértetni a konzilium eredményét. Nem fejezhettem be, mert a grófnő ijedten nézett fel rám, felhőrdült, majd fejét a párnába rejtve, fuldokló zokogás fogta el...

Nem bírtam tovább nézni. Gyorsan eltávoztam, azt hittem, szívem szakad belé. Ugyanaznap levelet hozott a grófi inas. Felismertem a grófnő finom betűit: arra kért, hogy másnap reggel keressem fel anélkül, hogy a grófnak szólnék.

„Gyermekeknek joga van az élethez!”

A jelzett időben ott voltam. A grófnő már várt.

Beléptem szobájába. Párnákkal feltámasztva ült és derűs nyugalom ült az arcára. Helyet kínált és egyedül maradtunk. Szép szeme könnytelen volt és kutatva nézett rám, mintha gondolataimat fűrkészne.

— Doktor, hívtam, mert tudom, hogy úriember. Tegnap ön a legnagyobb fájdalmat okozta nekem, mely egy asszonyt érhet. Tegnap sírtam, de ma erős vagyok és tudni akarom az igazságot! Esküdjék meg nekem, hogy pontosan fog felelni kérdéseimre és nem hallgat el semmit, ez lelkiismereti kötelessége.

Hallottam szívverésemet és nem bírtam szólni.

— Igen, folytatta a grófnő, egész éjjel gondolkodtam és tudom, hogy döntenem kell. Mindenekelőtt mondja meg: nem gyógyulhatok meg anélkül, hogy anyaságomat feláldozzam?

— Grófnő, — feleltem akadozva, — ne törődjék az én véleményemmel. Itt van a híres tüdőspecialista, aki határozottan megmondta, hogy az állapot, a szülés és gyermekágy az ön egészségét tönkreteszi, ellenben ha azonnal megszakítjuk az állapotot — a tüdősebb kezdetén lévén —, alapos kúrával begyógyulhat...

Fájdalmas sóhajt hallottam, majd így folytatta:

— Gondolja, hogy minden kúrának alávetve magam, megmenthetnék a gyermeket?

— Drága grófnő, — feleltem, — gondolom, de nem tanácsolom, nem tanácsolhatom!

— Köszönöm. Határozom. Köszönöm, hogy őszinte volt és köszönöm jó tanácsait is, de nem ölelhetem meg gyermekemet! Nem bírom, nem tudom! Érzem, hogy szívem alatt lüktet a szíve, érzem, hogy mozdul és él!... joga van élni!... Istentől jön és meg kell ismernie és szeretnie Istent, hogy üdvözülhessen! Doktor, értesse meg fér-

jemmel az akaratomat és kérjen tőle nevemben bocsánatot...

Igy végződött beszélgetésünk és futva mentem le a lépcsőn, mint egy részeg. Egyenest doktor Bruninhoz, vele pedig a professzorhoz, aki nem akart hinni a füleinek.

— Hogyan!? A felszakadt seb a kezdet-kezdetén van, begyógyulhat... de tovább maradni ebben az állapotban? Örültség! Ez a halálbarohanás!

Bruni doktor nem szólt. Lehajtotta fejét, hisz ő mindezt előre látta. Megismétlődik a husz év előtti tragédia... Mindig azt remélte, hogy legálább nem kerül sor erre... jól ismerte az ő Piáját: ez a nő nem fog visszarettenni a veszélytől, tehát fölösleges a rábeszélés. A férj teljesen le volt sujtva. Nagyon szerette feleségét, kérte, könyörgött neki. — minden hiába. A feleség, a nő, az anya hajthatatlan maradt. Nem tehetünk egyebet, a legszigorúbban ellenőriztük, kíméltük, kúráltuk őt. A hatalmas meregallói kastély szószoros értelembe szanatóriummal alakult.

Az áldozat beteljesedéséhez közeledett...

A hatodik hónapban könnyű visszaesés mutatkozott: újra szúrás a mellben és néha köhögési rohamok. Az újravitt tudóspecialista fejét csóválta, ő már megmondta a magáét. A hetedik hónapban a zavarok is gyakoribbak lettek: éjjel nehéz lézés és gyakori köhögés jelentkezett, bár láz csak ritkán. A nyolcadik hónapban, miután a gyermek már fejlett volt, korai szülést akartunk végrehajtani. de a grófnő ebbe se egyezett bele. Végig akarta hordani a gyermeket, ahogy Isten rendelte. Testi ereje azonban napról-napra gyengült, csak lelki ereje maradt ugyanaz: nyugodt, derűs, sőt jókedvű volt.

Igy ért véget a várakozás ideje.

Az első jelzésre ott voltam. A szülés könnyű volt és minden jól sikerült.

A fiatal anya, amint gyermeke sírását meghallotta, égreemelt szemekkel adott hálát Istennek, hogy nem hiába hozta meg az áldozatot: a gyermek élt és egészséges volt. A kicsit azonnal pólyába tették és elvitték. Az anya nézte, amint a szép, egészséges dajka karjára tették, meg se síkarta csókolni, nehogy baj érje. Feje felemelkedett, arca átszelle-mült... földöntúli mosoly áradt el rajta, tekinté-tével áldást küldött kislányára... aztán visszaesett a párnákra.

Az áldozat beteljesedéséhez közeledett...

Az áldozat beteljesedése

„Ami ezután történt, borzalmas volt.

A szülés után rohamosan gyengült, a tüdőse-b teljesen felszakadt, a köhögés szinte folytonos volt. A láz nap-nap után magasabb lett és a szervezet teljesen legyengült. Arcán a tüdőbajások borzalma-san szép lázrózsái piroslottak, szeme csodásan fény-lett.

A gróf megtört a fájdalomtól és percre sem hagyta el feleségét. A gyermekágy elteltével az én munkám is befejeződött, de nem bírtam otthagyni azt az asszonyt, mert nagyon megszerettem. A be-tettség mintha színetelt volna. A grófnő néha még fel is kelt, sétálgatott és a kicsi Mimi fenyképét nézte, csókolgatta. Férja naponta meglátogatta a gyermeket és minden mozdulatát lefényképezte. Az anya boldogan hallgatta, hogyan nő az ő kicsije, hogy erős és kövérke. Nem győzött betelni a hí-rekkel...

A jövőről soha nem beszélt. Egy nap azonban maga mellé hívott:

„Doktor, öné bízom a gyermekem egészségét, mert Bruni doktor már öreg. Ön fiatal és nagy-tudású, kérem, viselje gondját. Nem ártatom ma-gam, tudom, hogy végem közeledik, tudom, hogy nem érem meg a tavaszt. Nem félek a haláltól.

L. BURGER:

Bölcsőre hulló fények és árnyak

Egy bábaasszony naplója

Háromnyomatú művészi fedő-lap. 340 oldal. Ara 90 lei.

Németülédio 108 kiadás telent meq.

Világsiker

csak az fáj, hogy itthagynom jó férjemet és hogy nem ölelhetem meg gyermekem, mielőtt meg-halok...

Két nagy könnycepp gördült le arcán. Nem bírtam szólni, hangtalanul fordultam ki az ajtón.

Két hónappal később már a végét járta. Min-den úgy lett, ahogy előreláttuk. Az állapot és a gyermekágy felörölték utolsó erejét és most már nem volt egy ép hely sem a tüdején.

Egy reggel a grófi autó megállt ajtóm előtt, hogy azonnal menjek a meregallói kastélyba, mert a grófnő el akar búcsúzni tőlem.

Bruni doktor könnyezve fogadott. Beléptünk a hálószobába. A beteg egy pillantással közönytől, nehezen lélegzett, pulzusa alig vert már. A gróft nem láttam sehol. Ebben a pillanatban autóbúgást

hallottam, aztán lépéseket. A hálót üvegfal vála-szotta el a napos verandától és ott, az üvegfal mö-gött megjelent a gróf alakja... karján magasa-rattotta a gyermeket. Fején, a csipkék közül lá-mosolygott a rózsás arcocska.

A grófnő összerézett, emberfeletti erővel fel-emelkedett a párnákról, lázas arcát égi fény ra-gyogta be, kékes ajka megvonaglott, majd valamit mondott... Odahajoltam, hogy halljam szavait:

— Gyermekem, élj boldogul, — susogta el-halóan, — én elmegeyek, de nem hagylok el téged soha... soha...

Aztán visszahanyatlott és szemei örökre le-záródtak.

Az áldozat beteljesedett...

Akkor éreztem át legjobban Isten kemény, de végtelenül bölcs törvényeinek mélyseges értelmét...

Az udvarhelyi papszentelés

A plébánia-templom és környezete. A felszentelési szertartás

Székelyudvarhely. Saját tud. Az Apostol-fe-jedelmek ünnepének előestéjén vagyunk. A Szent Miklós-hegye az oldalán égnék törő tüvelvű fe-nyőkkel s a szerpentint övező fagyalbokrokkal és a parknak rövidre nyirt pászitjával a remény-ségnek örökzöldjét mutatja.

A gyönyörű környezetből, a fák zöld lomb-jai közül magasan, messzire ellátszoan emel-kezik ki Kadicsfalvi Török Ferenc plébánosnak nagyszerű alkotása, az 1788—1793-ig épített, 38 méter hosszú, 18 méter széles, három hajós, ro-kokó stílusú templom, amely messze földön rit-kítja párját. Külseje és belseje olyan, mintha új lenne, pedig már másfél század vihara vonult el fölötté.

A templom belső berendezése a négyszáz évet jubiláló jezsuitarend szellemét sugározza. Annak a rendnek szellemét, amelynek fiai más-fél századon át örkölték itt a katolicizmuson. A templom fő- és mellékoltárainak képei, vala-mint a falraakasztott képek — Pál István fel-jegyzése szerint — mind a jezsuiták korából va-lóak. Ugyiszint a régi jezsuita-templomból ma-radt a lőbtáron lévő 6 darab ezüst és 2 darab bronz rokokó stílusú nagy gyertyatartó. Loya-lai Szent Ignácnak és Xaveri Szent Ferencnek fából faragott szép szobrai sokáig a főoltár két oldalán állottak. Csak Mikes János plébánossá-ga idején, a villanyvilágítás bevezetésekor he-lyezték el a szobrokat a plébánia lépcsőházában, hogy a főoltár mellett a kandalabereknek hely legyen. A napsugár színes üvegablakokon át szűrődik a templomba, amelynek a két mellék-hajó fölött is hosszában karzata van.

A templom tőszomszédságában van, sőt vele az ugynevezett „Jezsuita folyosó“-val össze is van kötve a régiessen Rezidenciának nevezett, hétszázévesnél régibb paplak, amelynek időkö-zönkénti javítását a két napóra felirata és a fal-rafestett, messziről is olvasható, kövélkező pár-versek hirdetik.

Ujrajavítottam Demeter prépost idejében 1882. Romjalmon felemelt gróf Mikes esperesem 1908. Míg eleink hite éi a fiakban, porba nem omlom, Im' ujjáalakult bennem a hitkűsög 1934.

A templomba vezető szerpentin mellett emel-kezik a főgimnáziumnak 1909—1910-ben épült, két emeletes gyönyörű palotája, bizonyosságú annak, hogy ez az ősi középiskola is 348 eszten-dővel ezeltől a templom tövéből nőtt ki. A szer-pentin ut kezdett határolja a kereszténység fenn állásának ezerkilencszáz éves jubileuma alkalmából állított, öt méter magas Krisztus-szobor ezzel a felirattal:

Christus Jesus Homo Deus
Vivit. Regnat. Imperat.
MCM.

A Krisztus-szoborra tekint jobbról és balról a Fogarassy Mihály püspök építette leány-nevelő intézet és a főgimnázium első új épülete, amelyben most az internátus, az elemi fiu-isko-la és az óvoda van.

A nagy község mellett piacra torkolló szer-pentin ut ezekben a napokban, s különösen ma, az Apostol-fejedelmek ünnepének vigiliáján, szo-katlanul népes és mozgalmas. A papszentelés alkalmából tartott szentkilenced befejezésére hul-lázmzik a hívek sokasága. Már itt van Márton Áron püspök, Sándor Imre püspöki helytartó, Péter Antal dr. apát, papnevelő intézeti rektor és Maczalik Győző dr. teológiai tanár s az est beálltával ide érkezik az egész teológiai tanári kar az egyházmegyei és szerzetes papné-vendékekkel együtt s reggel jön Csipák Lajos dr. kanonok, Biró Ferenc és László Ignác fő-esperes s a megyei papság több tagja.

Amire ezek a sorok a székelyföldi olvasók-zás kezébe jutnak, már folyamatban van a papszentelésnek eddig még kevesektől látott, mely értelmű szertartása a zsufolóság megélt templomban, ahol karzsa'agos renlezők müt-

gatják a helyeket az örömszülőknék, a hozzá-tartozóknak, a hitbuzgalmi egyesületek tagjai-nak s a hívőknek. Kilenc órakor felcsendül az Ecce sacerdos magnus s a püspök felszáz pap kíséretével a zsufolt templomhajón áthaladva, a szentélyben helyezkedik el, ahol az örökiam-pa alatt a templ-mépitő Török Ferenc plébános hamvai pihennek. A miséhez és a felszentelés-hez tett előkészületek befejezése után felcsendül a Veni Creator Spiritus, elhangzik Péter Antal dr. rektor beszéde és a püspökhöz intézett kérés a felszentelés iránt. A papirendre felszentelen-dők, névszerint felszólítva, előlőpnek s a hozzá-juk intézett főpásztori buzdítás után földre bo-rulva elimádkozzák a mindenszentek litániáját. A püspök felöltözteti őket, hogy vele együtt mondják a szentmisét, amelynek folyamán a kéz-rátétel, a kezeknek szentolajjal való felkenése, a hüvelyk és mutatóujjnak a kehely és az ostenya megérintése által s az utolsó evangélium előtt a püspöknek a térdeplők fejét érintő kézrátételével a papi hivatás teljességébe lépnek s a mise végén már mint felszentelt papok hallgatják Márton Áron püspöknek útrabocsátó, szívébe markoló szózatát.

Kik ezek az új világi és szerzetes áldozópapok?

Az udvarhelyi hívek már tudják, mert látták őket és hallották nevüket. Lapunk olvasóinak is bemutatjuk őket.

a) Egyházmegyeiek:

1. Bándy Balázs, született Ozsdolán 1911-ben.
2. Csillik János, született Kapnikbányán 1914-ben.
3. Griszháber Béla szül. Nagykarolyban 1914-ben.
4. Huber József, született Körösbányán 1915-ben.
5. Juhász Antal, szül. Jegenyén 1912-ben.
6. Kanabé Mihály, szül. Ozsdolán 1912-ben.
7. Kállay Lajos, szül. Székelyudvarhelyen 1915-ben.
8. Szentpétery András, szül. Gyergyó-szentmiklóson 1914-ben.

b) Ferencrendi szerzetesek:

1. Gábosi Tamás Gyula született Gelencén 1914-ben.
2. Gáll Gyula Fülöp Jakab szül. Tölgyesen 1916-ban.
3. Hornisch Ferenc Ernő szül. Ujaradon 1916-ban.
4. Mészáros Árpád György szül. Gyorokon 1915-ban.
5. Sándor György Valérián, született Zetelakán 1916-ban.
6. Szabó Mihály Agoston, született Szászfene-sen 1915-ben.
7. Sántha József Rufinus, szüle-tett Madéfalván 1916-ban.

A hittudományokat mind a heten a vajda-hunyadi teológiai intézetben végezték.

Az új áldozópapok első miséjükét jórészt mindnyájan születési helyükön mondják el június 30-án, július 2-án és július 7-én. Kísérje áldás és siker az Isten dicsőségére, a lelkek üdvösségére végzendő munkájukat!

Biró Lajos.

Endrődy László S. J.:

Szeretet-szózat

Ez az első részében egy Szent Szív-apá-cának életét ismertető mű. a mostani Szent-atya előszavával jelent meg. Ez jellemzi legjobban a tartalom értékességét.

A második rész Jézus szent Szívének ma-gánkinyilatkoztatásait tartalmazza. Min-den sorából a szeretet ellenállhatatlan, isteni ereje sugárzik.

Ára szép kartonkötésben, sok illusztráció-val 113 lei és portó.

Megrendelhető, a Magyar Lapok kiadóhivata-lánál, Oradea, Str. Regele Carol 5.

A skadari vár építésének legendája

és

a magyar Kőműves Kelemen népi ballada

A népköltészet emlékei közül messze kimagasló népköltés minden nemzet irodalmának öröke elő kincsei. Valóság és képzelet közötti történelmi anyaguk, hangulatuk, babonákkal, titokzatosságokkal átszőtt és a népi közösség gondolatából fakadó mély bölcseségükkel tulajdonképpen régen eltemetett ősi, primitív vallásgyökekre mutatnak. A lélekformának azt a sokáig megmagyarázhatatlannak vélt, titkos hirasait tükrözik vissza, amit Freud útmutatásai alapján a mai pszichoanalitikai lélektan a lelki őstalajon, a lelki és testi határos fundamentumán vizsgál. Ma már kétségtelen, hogy a népi balladák, amelyeket részint az elmúlt századbeli daloskönyvek, másrészt a falusi énekesek nyomán, a nép ajkán keletkezett különböző változatait lejegyző népköltészet gyűjtők őrizték meg számukra, bizonyos eseményekre hasonlóan visszaható kollektív tudatalattiságnak fogamzásai. Egy tudatos költő egyéni alkotása nyomán különböző népek más és más vidékek szokásainak és kultúráiknak megfelelően egyszerűsítették, vagy színezték. A nyelvészet és a történelem tudósai az egyéni alkotást megváltoztató ősiséget és a népi képzeletet fűtő tudatalattiságot még mindig kétségbe vonják. Azt hiszik, hogy a különböző kultúrák ellenére is a megfoghatatlan, a kitalálhatatlan népi misztikumok egymással titkosan érintkeznek, illetve egymásra kölcsönösen hatnak.

Miben gyökeredik a balkáni népek balladájának nagyszerűsége?

A balkáni népek balladájának más népek balladáival szembeni nagyszerűségét az magyarázza, hogy az ismeretlen népköltő alkotását variáló balkáni ember sohasem volt jobbágy, hanem ősi rogeért harcoló, szabad heroikus lény. A szabad balkáni lelkiesség a képzeletére ható költészetet hősi motívumokból, hősi népi, történelmi igazságokból változtatta és a balladák századokon át folyton frissülő, nemes műköltészeti alapanyagul formálódó áttűtő erejét épen az adta, hogy a nép heroikus harcához szinte szervesen hozzáilleszkedve, autentikusnak látszottak.

A skadari vár építéséről szóló legendával, amely mély és tiszta költészetével a balkáni népek legszebb, közös népi balladája, az utóbbi évtizedben az összehasonlító irodalomtörténeti kutatás behatóan foglalkozott. Az eddigi vizsgálódást abban foglalhatjuk össze, hogy nem szabad a balladát megbonthatatlanul egységes műnek tekinteni, hanem a különböző változatokon át meg kell találni azokat a motívumcsoportokat, amelyek a balladát átforgató népek lelkiességét, karakterológiáját, sokszor jelentős népi, történelmi elemzéseit látják. Arnaudov tanárnak, a világhírű bolgár folklorkutatónak az a megállapítása, hogy a skadari vár építéséről szóló legenda a balkáni népek lelkiességével a legszorosabb kapcsolatban van és a különböző változatokban felbukkanó bibliai motívumokból tekintve — amelyek épen olyan kölcsönvetett hatások, mint a legendák más változataiba tévedő modern utalások — tiszta balkáni népi legendának tekinthető, teljesen megdönthetetlennek látszik.

Az első írásos feljegyzés

A ballada eredetét illetőleg körülbelül a XII. századig lehet eljutni és első írásos feljegyzése az albán, a XV. században vetődött papírra. A Bojana folyó felőli török támadás ellen épített erőd legendás történetét egy skadari katolikus pap öröklötte meg. Rosa hős hűgát. Fát, a mindig leomló falakba falazzák be. Kisgyermekét halála után is tovább táplálja és teje azután sem apadt el. A legendás mellől tovább patakzó tejből gyógyverejű csodaforrás lesz, amit a legendával később foglalkozó francia tudósoknak annak idején Skadar lakosai meg is mutattak.

A bolgár forma a cárnak várat építő Manole mester feleségének befalazását mondja el. A férj kéri Istent, küldjön orkánt, felhőszakadást, áradó vizet, de hiába... Az asszony megérkezik és befalazzák. Gyermekeként táplálása itt is több formában fordul elő, de vannak olyan változatok is, ahol csak a gyermektől való búcsúról esik szó.

A görög legenda valamennyi változata az Arta folyón dolgozó ezer kőműves hiábavaló munkájáról beszél. Itt már egy fekete madár, — a vészmadár szimbólum — tanácsolja, hogy a kőműves feleségét a híd pillérjébe falazzák be.

Az asszony szörnyű átkot mond: „Ahogy szívem remeg, úgy remegjen a híd és ahogy könnyeim hullanak, úgy hulljanak a vízbe a hídon átmenők.”

A szerb legendát legelőször Vuk Karadzios jegyezte fel és 1845-i bécsi gyűjteményében „Zidanje Skadra” címen 242 sorban ki is adta, a 121. sortól a 178. sorig új változatot is idéz. A tíztagu trocheusokban valósággal népdalszerű népköltészet mély érzése, képzelete Goethe és Grimmre is nagy hatást gyakoroltak. Kétségtelen, hogy a hős Kraljevics Markónak édesapjára, Vukasin Mrnjavcevic fejedelemre való utalás, aki háromszáz kőművesrel próbálja a nappal épülő, éjjel összeomló skadari várat felépíteni, a történelmi valóság látzatát kelti. Heroikus jellegzetességében is messze felülmúlja azt a másik ismert változatot, amely már teljesen boszniai milióba átvéve, a Drina-folyón épülő híd pillérjébe befalazott két gyermeket emleget. Ennek a változatnak van egy kevésbé ismert heroikus formája is, amely szerint a két kis áldozat: Milutin szerb király két gyermeke.

A romániai népköltészetéről Prof. Skok iro-

Görög volt az eredeti legendaforrás? Adatok a székely eredet mellett

Arnaudov tanár, a skadari vár felépítésének legendaforrásait és változatait a görögökből vezeti le és eredeti forrásnak is azt tartja. A román változatok vizsgálódásánál megemlíti, hogy annak hatása a magyar ballada-költészetbe is benyomult. Említi a feleségét elégető Kelemen kőművest, aki a hamvakat mészbe keveri, mert csak így tudja Déva várat felépíteni.

Ennek a feljegyzésnek nyomán Szvetiszlav Stefanovic, a kitűnő költő és a népi költészet kölcsönhatásait nagyszerű felkészültséggel kutató tudós, aki összegyűjtött tanulmánykötetében a skadari vár építéséről szóló legendával már korábban is foglalkozott, a szerb variánsok és a magyar Kőműves Kelemen népköltészet jellegzetes motívumait rendszerbe szedte. Ez az alapvető, érdekes tanulmány, a „Prolozi proucavanju narodne poezije” című évkönyvben 1935-ben jelent meg. Azt a különben soha kétségbe nem vonható tényt hangsúlyozza, hogy a Kőműves Kelemen népi ballada balkáni eredetű. Arnaudov professzorral ellentétben álláspontra helyezve azt hangsúlyozza, hogy a magyar legenda inkább a szláv, mint a román változatokkal rokon. Véleményem szerint, a román változat mellett szól a minden magyar változatnak egységes helye: Déva, amely a várat környező, túlnyomóan románajkú vidékből kiemelkedő magyar nyelvterület. Ezt igazolná az is, hogy a magyar népköltészet kutatói a Kőműves Kelemen népi balladát az erdélyi havasok tövében élő, sajátos eredeti népköltészettel bíró ősi magyar néptörzsek, a székelység friss képviselőjének tudja be. Emberies motívumokat hangoztató, erős drámai párbeszédekkel és archaikus hatást keltő alexandrinusaival, a Kőműves Kelemen székely-magyar ballada minden heroikus jelleget nélkülöz. Ebben az értelmezésben hősi elem az uralkodó. A magyar népi ballada valóban elüt a szerb változatoktól, amelyekben a különben az az erdélyi havasok zord és mostoha világában fogant székely epikai dalból formálódott. Hangulata komor, de reális és titkoszerűségek, sejtelmek, kísérletek, vagy varázslatos tündérek, mint pl. a skadari legenda boszniai változatának Vilája, elő sem fordulnak benne. Hőseik

Vimmer M. Anzeim O. S. M.:

A megváltás bölcsődala

Gondolatok a „Magnificat”-ról
ára 135 lei és portó.

Megrendelhető: a Magyar Lapok kiadó-
hivatalánál, Oradea, Str. Regele Carol 5.

A siker egyik legfontosabb tényezője az egészség

Mindannak dacára, hogy ez köztudomású dolog és hogy a gyomornak tevékenysége révén nagy fontosságot kell tulajdonítani, senki sem fordít kellő gondot szervezetünk eme részére.

Mérték nélküli nyelünk le mindent és minden órában. Ezért nem létezik ember, aki egy bizonyos kor elérése után ne panaszkodna gyomorfájdalmakról és zavarokról. Gyomrunkkal szembeni vizsgálódásunk elkerülhetetlen eredményei a gyomorbajok és mindenféle bántalmak.

A modern orvostudomány, sikerült felfedeznie egy olyan gyógyszert, amelynek az a nagyértékű tulajdonsága, hogy a legmakacsabb 10—15 éves gyomor- és bélbeteg, valamint vese, epe- és májmegbetegedést rövid kúra után tökéletesen gyógyít. A világhírű amerikai GASTRO-D. készítményről van szó, amely minden országban kipróbálva lévén, milliónyi embert gyógyított meg, miáltal valóságos áldást jelent az emberiség számára.

GASTRO-D. kapható gyógyszertárakban és drogériákban, vagy postán megrendelhető 150 lei utánvét mellett Császár E. gyógyszertárban, Bucuresti, Calea Victoriei 124.

dalomtörténész, zágrábi egyetemi tanár, alapvető munkát írt és abban tíz változatról emlékezik meg. A legérdekesebb változatok az Argeji kolostorral kapcsolatosak, amelyet Negri vajda rendeletére Manolio mester építene fel. Az álmában megjelenő angyal figyelmezteti, hogy a kolostort csak áldozat árán építheti fel és az ebédrel jövő feleségét a mester maga falazza be. Egy másik változás három testvér kőművesről beszél, akik hat évig dolgozván, végül is elhatározzák, hogy a legfiatalabbnak feleségét befalazzák.

is nagyrészt nők. Anyja és leánya sűrűn szerepelnek és főmotívumuk az anyai szeretet, a leküzdhetetlen szerelem. Bizonyos tehát, hogy az erdélyi havasok szinte zárt kávilánvilágába tévedt skadari legenda szerb változata, a Mrnjavcevic-fivérek várépítő terve, a ledülő falak és az ebédet hozó fiatal asszony, sokkal inkább távol áll a Kőműves Kelemen erősen polgári színezetű meséjétől, mint a román változatnak mesterséges szárnyakon elrepülő mesterek után visszamaradt Manoilja, aki a fákról felesége sirmát hallja, megszédül és holtan zuhan a földre. Ez a motívumváltozat azonban annyira elüt a szerb és a magyar változattól, hogy a lét kölcsönhatást erősen vitássá teszi. Érdekes, hogy a magyar változatban az áldozat kocsin jön, sőt a

„kocsisom, kocsisom, nagyobbik kocsisom,
én uramhoz menni lenne akaratom”

verssorok arra mutatnak, hogy a hintón járó kőművesné már a polgáriasság társadalmi típusa, tehát a népi ballada első magyar bejegyzése körülbelül a Vuk feljegyzésének idejével eshet össze. Van azonban a népi balladának egy változata, ami a balkáni formákban egyáltalán nem fordul elő és az a feláldozás módja. Az asszonyt itt nem falazzák be — ellentétben román és szerb változattal —, hanem tűzbe dobják, megégetik és hamvait keverik a mészbe.

„Szép gyöngén fogjuk meg, dobjuk be a tűzbe.
Keverjük a mészbe gyöngé teste hamvát,
Avval állítsuk meg magas Déva várát.”

A magunk részéről a skadari vár építéséről szóló kétségkívül balkáni legenda magyar formája körüli vitához nem kívánunk különösebben hozzászólni. Azt hisszük, ez nem is lényeges. Tény azonban az, hogy a magyar Erdély századokon át mint az európai kultúrkör messze keletig ért perifériája találkozott a balkáni nép lelkületével, a balkáni népek tudatalattiságából kiívelő nemes népi költészetrel és nem zárkózott el előle. Egy irracionális, sejtelmes világ titkos híradását látta meg benne és a maga művésziességen kiforgatva, hirtelen fordulatú, sokszor önkívületien szép képzeletéhez simította. Bizonyos, hogy később is ért el Székelyföldre és onnan Magyarországra, mint a balkáni államokba és így valóban polgáriasság jelleget, költői szépségű népi balladát formált belőle. Azt a mindennapi élettel párhuzamos történetet, amely sokkal később ugyancsak szerb hatás alatt — gondoljunk a budai Mihály Vitkovics átdolgozta szerb népdalokra, a Bácskai Regedal-ra és „A király unokája, Hajkun”-ra — az első magyar műballadát, azokat a nemesveretű költeményeket formálta, amelyekben a magyar népi szellem természetességében is annyira drámai erővel nyilvánult meg. Ez hathatott Jovan Jovanovic Zmajra is, aki több magyar műballadát fordított szerbe.

Kázmér Ernő.

Asszonyok dolga

Amit minden asszonnak tudnia kell

A RUHÁK KOZMETIKÁJA

Mosásnál igen jó szolgálatot tesz, ha a vízhez szalmiák-szeszt keverünk, nem árt a ruhának és fehériti. Használata a következő: Áztatáshoz 30 liter vízhez vegyünk 1 deciliter szalmiák-szeszt. Ebben egy éjjelen át áztassuk, persze szappan is legyen benne. Azután kimossuk, mint rendesen. A kifőzéshez pedig, megint tesszünk 30 liter vízre 1 deci szalmiák-szeszt, a szappan és kevés szódán kívül. Utána alaposan több tiszta vízben kiöblítjük. Szép fehér lesz így a ruha.

Ha selyem vagy műselyem anyagot kissé keményíteni akarunk, akkor az utolsó öblítővízbe kis feloldott zselatint teszünk. (1-2 lapot egy liter vízhez.) Hig oldatu cukrosvíz, vagy rizs-oldat vagy egész hig gumiarabikum-oldat is fényt és keménységet ad a selyemnek.

Selymet lehet olyan vízben is mosni, melyben hámozott krumplics. Fekete selymet megmossuk teában. Ha zsirfényes a sötét anyag, dörzsöljük ki kávéval.

Posztó- és erős gyapju-anyagot ha elszakadt, szépen lehet megstoppolni, egy hosszú hajszállal. Természetesen a lyuk alá azonos anyagot helyezünk. Mikor már fölvarrtuk a foltot, nedves ruhát borítunk rá és alaposan levasaljuk.

Posztó-cipőt lehet szalmiák-oldattal (3 a 10-hez) tisztítani, vagy benzín-magnéziakeveréssel. Fehér bőrcipőt csak az utóbbival.

Férfi ingeket gyüretlenül lehet csomagolni, ha tágítható, harmonikaszerű vászon vagy posztóból készült borítékban tesszük őket a kofferbe.

Férfi öltönyt így kell helyesen csomagolni: Először hosszában és vasalás szerint befektetjük a nadrágot a bőrdobba. Utána egyharmadában hajtuk össze a kabátot, de úgy hogy ujját jól kihuzzuk és kisimítjük és a vállat befelé nyomjuk, az elejét visszahajtuk az ujjára és hátára, belsejével kifelé! Ezután így ráfektetjük a nadrág felső részére, az alsó részt pedig ráhajtuk a kabátra. Ezáltal minden gyűrődés elkerülhető.

A GYERMEK KOZMETIKÁJA

Kicsi gyerek ha beteg és nyugós, szívesebben marad nyugton az ágyban, ha mellé ül anyja vagy más megszokott személy, aki csendes játékkal foglalkozik vele, vagy mesél neki. Természetesen csak könnyű és vig legyen a mese és játék is!

Ha gyerek hasa fáj, igen jó szolgálatot tesz a villamos termofor, melegítő, enyhíti a fájdalmat. (Persze ha az orvos mást nem rendelt.) De arra ügyelni kell, hogy át ne forrósodjon a melegítő, mert akkor könnyen kiég, sőt tüzet is okozhat!

Agyneműt, vagy ruhaféléket, amit a kis gyerek lehányt, azonnal ki kell mosni és levegős helyen alaposan megszáritani, sokáig szellőztetni! Csak teljesen szagtalanul szabad megint a gyermeknek használni ezeket a holmikat.

Sűrű aju gyermeket csak ritka, nagyfóru fésűvel szabad fésülni, hogy ne húzzuk a haját. Inkább csiplet kefélni, s ha a haj száraz, jó briliánsinnal kissé bekenni naponta. A fésülés különösen a gondorhajuaknál óvatosan gyöngyöden alulról fölfelé haladva, történjen. Haját gyermeknek becsavarni nem szabad! Tönkreteszti haját, fejbőrét és egészségének is árt! Csatlóljuk a fűtőket oldalra, hogy ne lógjanak szemébe.

Amit a kisbaba eszik...

A csecsemő táplálkozásában elsősorban a természetes anyatej a fontos. Igen gyakori eset, hogy az anya betegsége vagy tejlánya miatt a gyermeket anyatejet pótló mesterséges tápszerekkel táplálják. A gyermek étkeztetésében nagy szerepe van az egészséges tehéntejnek. A nem friss tej vagy tápszertízet sok gyermekbetegségnek lehet az okozója. A bélhurutos vagy bélhurutra hajlamos csecsemőnek vagy gyermeknek az ételeire nagy gondot kell fordítani.

Nagyon fontos a csecsemők táplálására felhasznált tápszerek megválogatása. Tekintettel kell

lenni arra, hogy a csecsemőnek adott tápszerek készítményeknek mi a tartalma. Igen sok tápszer tartalmaz könnyen romlandó anyagokat, szárított tojás-sárgája, maláta kivonat, cukor, stb. keverékeket, melyeknek kakaó, zabliszt, rizs, stb. az alapja és ezek a tápszerek könnyen romlanak. A romlott tápszer sokszor okoz bélhurutot, vagy gyomorbetegséget is. A jól lezárt dobozokban tárolt tápszerek száraz, hűvös helyen való tartása igen fontos. Amíg a csecsemő egy éven aluli korban van, fontos, hogy a tápanyagok az anyatejet teljesen pótolják. Első helyen állanak a zabkészítmények, melyek különböző formában elkészítve, a csecsemő- és gyermekeledek között is a legizletesebbek.

Csak a zabból készült tápszerekben vannak meg azok a növényi tápanyagok, melyekre a csecsemőnek és a kisgyermeknek szüksége van. Fontos tudni, hogy az ételek készítésére felhasznált zabpelyhely, dara, vagy liszt, egészséges magvából a gyermek táplálására higiénikusan lett már gyárilag elkészítve. A közelműtiban igen sok zabkészítmény került forgalomba, de ezek közül alig két-három vált be.

Nálunk a zabtápszerek a mindennapi konyhán hiányoznak még. Pedig a felnőttek napi étkezésébe iktatott zabkészítmények nagyon elősegítik az egészséges gyomor- és bélműködést. A húslevesbe vagy csontlevesbe főzött zabpelyhely vagy zabdara igen kellemes étel, melyet az angolok nagyon szeretnek s nálunk a krémleveseket szokták helyettesíteni vele. Sokkal nagyobb táplálóértékű van, mint a krémleveseknek. Diétában is használjuk, főleg gyomor- és bél- vagy cukorbetegségeknek.

A gyermekétkeztetésénél felhasználható zabkészítményeket: a pehelylisztet, darát, malátát stb. nemcsak leveseknek, tésztáknak, vagy levesbetéteknek lehet elkészíteni, hanem más ételeknek is. Így például: egy deci tejben főzött 3 deka zabpelyhelyből, melyet nem forralunk, hanem inkább úztatunk, hogy a benne levő árnyai sókat szervezetünk felhasználhassa, két egész tojással, egy evőkanál tejszínnel elkeverve, kevés vajon vagy zsíron rántottá készíthetjük. Az orvostudomány megállapítása szerint a zabtápszer nemcsak a gyermekek, hanem felnőttek, vérszegénybetegek, főleg érzékeny gyomrú emberek táplálásában is nagy hatással alkalmazhatók.

Befőzések

Vegyes rumos gyümölcs eltevése. A vegyes rumos gyümölcs eltevését már most kell elkezdni. Ügyelni kell arra, hogy tiszta cserép- vagy porcellánfazekat vegyünk, 6-8 literes fazék alá egy ujjnyi vastagon cukrot tegyünk. Azután egy réteg gyümölcsöt. Például epret, málnát, cseresznyét, meggyet, barackot, vagy szilvát. Tetszés szerint csinálhatjuk mindenfajta friss, egészséges, nem túlérett gyümölcsből. A cseresznyét, meggyet kimagozzuk, a barackot, szilvát hámozzuk. Minden réteg gyümölcsre egy réteg cukrot és 2 deci finom rumot öntünk, úgy hogy jól ellepje a gyümölcsöt. A fazekat hűvös helyre tegyük és tiszta vékony ruhával kössük le. Időnként uj fakanállal keverjük fel könnyedén, hogy a cukor egyenletesen olvadjon.

Rétesnek való meggy és cseresznye. A kimagozott gyümölcsöt szőrszítára tegyük, hogy jól lecesepegen a leve. Az üveg alá egy sor porcukrot tegyünk, rá egy sor gyümölcsöt és így folytassuk, amíg az üveg megtelik. Fontos, hogy a tetejére bőven kerüljön cukor. Kávés-kanál rumban kevés szalicilt keverjünk el és öntözzük meg a legfelső sort vele. Kössük jól le és 15-20 percig gőzöljük ki. A felbontott üveg mindjárt felhasználható.

Egyszerű eperdzsem. Egy kiló eperhez fél kiló kristálycukrot veszünk. Nagyon sűrű szirupot főzünk, belerakjuk az epert és másnapig állni hagyjuk. Másnap felfőzzük, üvegbe rakjuk, leköjtjük és mint a rendesen eltett befőttet, kigőzöljük.

Eperdzsem. Egy kiló megmosott és szitán lecsurgatott eperhez 60 dkg cukrot veszünk. Este az epert cseréplábasban rétegenként jól lecukorozzuk. Tiszta fakanállal óvatosan elkeverjük és hűvös helyen másnapig állni hagyjuk lefődvé. Másnap feltesszük főni és a forrástól számítva 20-25 percig főzzük. Forrón üvegekbe töltjük és kigőzöljük. A tűzről csak akkor szedjük ki az üvegeket, ha már teljesen hideg a víz, amiben kigőzöljük.

Eper eltevése. Egy kiló jól megmosott és szitán lecsurgatott eperhez 75 dkg cukorból szirupot főzünk. Ha a szirup forrni kezd, beletesszük a lecsurgatott epert, 20 percig főzzük, de közben néhányszor óvatosan megkeverjük. A tűzről levéve, forrón üvegekbe töltjük, 3-4 nap múlva minden üveg eperre pár csepp tiszta alkoholt öntünk és az üvegeket leköjtjük. Nagyon jóízű dzsem lesz belőle.

Zöldborsó télire. Friss, szemes zöldborsót kevés sós vízben félig megfőzzük. Ha félig kihűlt, patenzáras üvegbe tesszük levéllel együtt és 25 percig gőzöljük.

Sóska eltevése. A megmosott sóskát apróra megvágjuk, zsirban kissé megsütjük, üvegbe jól beleygőmőszöljük, úgy hogy a zsir tetejére feljöjjen. Lekötjük, 10 percig gőzöljük és csak másnap szedjük ki a már kihűlt vízből.

FILM

Az UFA folytatja termelési programját

(KS.) — A világ nem akarta elhinni, hogy a német filmipar a háború dacára sem szűnt meg. Ugyanakkor, amidőn Franciaországban és Angliában szinte zérópontra süllyedt a film termelés, Németországban keményen dolgoznak nem csak azért, hogy az UFA társaság megtartsa külföldi piacait, dacára azért is, hogy a német nép igényeit kielégítse. A német mozikkal telve vannak és soha olyan jó üzleteket nem csináltak, mint mostan.

Az UFA már a múlt év nyarán megállapította 1939-40. évi termelési programját és bejelentette, hogy összesen 35 új filmet fog elkészíteni. Az évnek még nincsen vége, dacára annak a 35 tervezett filmből 28 már teljesen elkészült és ma már az összes német mozikkban be is mutatják ezeket, a többit most készítik és ezek nemcsak a befejeződnek.

A rendes programon kívül azonban még olyan filmeket is sikerült befejezni, amelyek tulajdonképpen csak a jövő évi tervhez tartoznak. Semmi sem bizonyítja jobban a német kultúra szabályos ütemét és munkáját, mint az Ufa filmtermelése. Az 1940-41. évi terv szerint elkészítik Peter Fritz könyve után A könnyű leány című filmet, melyben Willy Fritsch, Friedl Czepa, René Deltgen, Paul Kemp és mások fognak szerepelni, egy másik szenzációja lesz a Tökéletlen szerelem című film, amelyben ugyancsak Willy Fritsch, Gisella Uhlen, Ida Wüst, Liane Haid és mások szerepelnek, egy harmadik filmnek címe: Veronika, hogyan tehetted ilyet? amelyben a bécsi Guszti Huber, Wolf Albach-Retty és mások lépnek fel.

Carl Fröhlich tanár minap fejezte be Zarah Leander új filmjét: Egy királynő szíve címmel. Ez a film Zarah Leander egyik legszebb alkotásai közé fog tartozni. Ebben a filmben Stuart Mária életét alakítja mestéri módon.

Babelsbergben, a híres UFA-városban serényen folyik a munka. Az új tervek szerint a filmvárost minden tekintetben kiépítik és különösen említésre méltók azok a műszaki tökéletesítések, amelyek végrehajtanak. A német filmtermelés nem áll meg, sőt napról napra javul és tökéletesedik.

Az Ufa berlini telepének egyik épülete előtt készült ez a hangulatos felvétel. Kora reggel van, de a fiatal táncosnők már frissen és vidáman sietnek munkába.

Az ibolyacsokor

Nagy Méda elbeszélése

A kisváros egyik külső, kövezett utcájában állt a gyár. Sima, hosszú-homlokú épülete előtt villamos futott, szembe vele földszintes házacsokor lapultak, tenyérnyi virágoskerttel, csodálkozó orgonabokrakkal és kíváncsi ágaskodó jegenyekkel. A gyár tágas ablakai alatt virágládákban sorakozó muskátlik és petuniák húztak színes vonalat a szürke falra, amelyek barátságossá varázsolták az egyébként rideg épületet. A város lakói úgy érezték, mintha ezzel a kedves, üde gesztussal a gyártulajdonos mintegy bocsánatot kért volna, hogy a város szíve felé jutó utcában merészkedett építkezni.

Nemcsak a gyár előtt ellépkedő emberek örültek ennek a külső dísznek, hanem az ablakok mögött dolgozó munkások is alig várták a tavaszt, amikor a zöld ladiókból kiütözköznek a ragyogó virágfejek és bemosolyognak az egyhangúan zakatoló gépek mellett dolgozókra. Valahogy így, a virágok ágaskodó árnyéka mellett, könnyebben ment a munka, az órák suhanóbbak voltak, az arcok derültebbek lettek. A munkások nem azt mondták, hogy a „Szövő-fonógyárba” szerződünk, hanem csak úgy: „A virágosgyárba álltam be munkára.”

Ebben a gyárban, ahol főleg asszonyholmik készültek: könnyű selyemharisnyák, rózsaszín-habos fehérnemű-anyagok, a munkások legnagyobb része nő volt. Csak a felügyelők és a festéktérvekben dolgozók voltak férfiak. Még az irodában is mind lányok voltak beosztva, egyedül a zsörtölődő igazgató képviselte az uralkodó nemet.

Az egyik kora tavaszi napon a vezérigazgató hatalmas Mercedes autója állt meg a gyár kapuja előtt.

A portás mielőtt ajtót nyitott volna, gyorsan beszólt a telefonra:

— A vezérigazgató úr!

Az irodában és munkatermekben állatok alatt elterjedt a hír:

— Itt a Vezér!

A lányok önkéntelenül hátrasímitották a hajukat, megrángatták gyűrődött ruhájukat és kétszeres figyelemmel hajoltak a munkájuk felé. Tudták, hogy a vezérigazgató nem ad egy pillanat pihenést sem magának, azonnal végigrohanja a termeket, mindent meglát, mindent fölfedez és jaj a rosszul dolgozóknak, vagy aki nem elég óvatosan kezeli a drága gépeket.

Az igazgató morogva kelt föl támlásszékeiből. Már megint valami újfajta bolondságot talált ki a fiatal Opel, azért másképp ide ennyit. Tavaly is majdnem egész nyáron itt ült a nyakunkon, amíg az Angliából érkezett gépeket mind föl nem állították, mintha bizony nélküle nem is tudna működni a gyár — gondolta elkéserevé —, bezzeg, amíg az öreg vezette a gyárat, legföljebb egyszer az évben, ha látták, akkor is előbb bejelentette, óvatos kéressel, hogy a kerti lakást hozzák rendbe a számára. Ez a fiatal meg majdnem minden hónapban itt van, talán bizony őt akarja ellenőrizni, őt, akinek az egész gyár a kisujjában van?

Olga, az új gépirőkiasszony, odahajolt a titkár-nőhöz:

— Irénke, milyen a vezér?

— Légy nyugodt, nem fog észrevenni téged.

A lány sértődötten kapta vissza a fejét:

— Miért ne? Ha akarom, akkor észrevesz.

Minden férfi egyforma.

— És más. Ezt csak a munka érdekli, a gyár, a gépek. A dolgozó nők sem többek előtte, mint a gépek a függvényei. Biztos van neki egy gazdag, kényes menyasszonya, aki csak sportol és táncolt.

— Honnét tudod?

— Csak úgy gondolom. Már három év óta dolgozom vele, de még soha nem vettem észre, hogy valamilyen lányra érdeklődve nézett volna. Nyugodtan elrakhatod a tégsodat, kár a fáradságért. — Azért mért nézted nem vett észre, míg nem jelenti...

A titkárkisasszony fölkapta a fejét és élesen a lányra nézett, de az csak gúnyosan mosolygott maga elé, a szemöldökét igazította, a száját ivalte pirossa és könnyű ujjakkal szétrázta szöke hajkoronáját. Tudta, hogy feltűnően szép és ez valami biztonságos fölényt rajzolt az arcára, valami szemtelen vakmerőséget, mint az olyan versenyzőnek, aki tudja, hogy milyen gyengék az ellenfelei.

Az ajtó hirtelen kinyílt, az igazgató nagy hajlongások között előre engedte a fiatal Opel Andrást, a vezér, aki végiment az asztalok mel-

lett és udvarias mosollyal fogadta a köszönést. Az új gépirőkiasszonynál megállt:

— Mióta van itt a kisasszony?

A lány izgalomban előrelépett s ekkor, mintha véletlenül történt volna, meglökte az asztal szélére helyezett kis táskáját, amely nagy zajjal leesett a földre. A férfi önkéntelen udvariassággal lehajolt, az igazgató szuszogva utánakapott, mialatt a lány pirulva mentegetőzött:

— Kérem, ne fájadjanak!

— Nem fájadság az, ha egy ilyen szép kislánynak tehetünk szolgálatot — mondta a vezér mosolyogva és visszanyújtotta a lecsúszott táskát, mialatt hosszan a lány arcába nézett.

Alig csukódott be az ajtó a látogató után, Olga diadalmas hangon szólt oda a titkárkisasszonynak:

— Nos?

De az nem válaszolt. A munkája fölé hajolt mélyen és mintha egy kis csalódást érzett volna. Talán nem is azért, hogy a férfi nem vette észre, hogy Olga akarattal csinálta az egész komédiát,

KÉT SZÍNHÁZ NEPE

A mi színészgárdánk csak szomorú játsszik:

Hamlettek és Learek vannak a műsoron

S amíg ezt a témát bús betűkbe rovom,

Talán meg is hal már sok szegény szereplő...

Igy pereg, így forog a szomorú játék

Valóságos vérre és nem hívány babra,

Végkép súlyosztóba tűnik, ki szerepét

Egyszer lehadarta.

És mégis szeretünk szomorú színházunk:

Százsor szebb és szentebb a könny, mint a mosoly

És mikor a függöny szép lassan aláfol,

Kitámolygunk mi is fáradt, rogyó lábbal

S ha szembe jön velünk ragyogó vigszínház

Pompás és piperés, gondtalan sok népe:

Elgondoljuk szépen, hogy ennek is egyszer

Vége lehet, vége...

SZUNYOGH BARNABÁS

csakhogy szépségére fölhívja a figyelmet, amíg vele soha, a legkisebb jellel sem érezte, hogy tudja, hogy fiatal lánnyal áll szemközt. — nem, inkább az fájt neki, hogy ezzel a nézettel leszállt a férfi a munka és az elérhetetlenség piederstáljáról, ahová eddig helyezte. Jó volt tudni, hogy van egy férfi, aki a dolgozó nőben csak a munka értékét látja és nem asszonyiságát. Most már ebben sem hihet.

Amíg a vezér a gyárban tartózkodott, Olga feltűnően szépen öltözködött és mindig módját ejtette, hogy pár szót váltson vele. De a titkárkisasszonnyal csak dolgozott, megbízott benne, néha még tanácsát is kérte, de privát beszélgetésre soha nem került a sor.

Egyik reggelen, amint munkahelye felé sietett a titkár, látja, hogy kint áll a Mercedes. A vezér utazik — gondolta kicsit elszomorodva, — mert valójában mindenki szerette a fiatal Opel Andrást, aki egyforma udvarias volt mindenkivel szemben, megbecsülte a jó munkát és értékelni is tudta. Amíg ő itt volt, az igazgató nem volt olyan zsémbes és mindig lehetett valami kellemes meglepetésre kilátás. Vagy fizetésemelés, vagy munkaszünet, vagy valami kis figyelem, ajándékharisnya, apró gyári hibával, vagy mint tavaly nyáron, mikor olyan embertelen hőség volt, fagylatot hozott föl mindenkinek, még a munkatermekbe is. Nem csoda, ha az igazgatón kívül, mindenki szerette és várta az érkezését.

A portásfülke előtt, a fölhalmozott bőrdöök között állt a vezérigazgató. Amint belépett a lány a kapun, felkiáltotta:

— Jöjjön csak, Irénke kisasszony, maradjon itt kérem a csomagolónál, amíg én fölzaladok a lakásomba, fölkiültem már a portást, de úgy látszik, nem találja meg, amit otfelejtettem.

Alighogy eltűnt a lépcsőn a férfi alakja, Olga törtetett be:

— Mi az? A vezér elutazik?

Olga hirtelen visszafordult és kijutott az utcára. A portás leammogott a lépcsőn és átverte a

felügyeletet. A titkárkisasszony megbűnyödtetés fordult be az irodába, ahová néhány perc múlva Olga is követte.

— Miért szaladtál vissza az utcára?

— Csak úgy, elfelejtettem valamit, me-molta a lány zavartan és munkájához kapott.

Néhány nap múlva Kende Irénke, a titkárkisasszony, elegáns, nagyborítékú levelet kapott: „... Nagyon köszönöm kedves figyelmét, azt a csöpp kis ibolyacsokrot, amely táskámra kéve elhozza hozzám az üzenetét, hogy komoly, fröndes kis lényre mögött, milyen meleg női szív dobog. Legközelebbi alkalommal, ha visszatérek a gyárba, engedje meg, hogy viszonzásul elsigyem a színházba és utána talán együtt vacsorázhatnánk valahol...”

Halálsápadtan dobta oda a levelet Olga asztalára:

— Ezt te csináltad! Gondoskodj róla, hogy megtudja, hogy a te figyelmed volt és nem az enyém.

Olga rosszmájúan mosolygott. Nagyon kellemetlen tudott ilyenkor lenni csinos, ápolat arca. Most azonban mosolyát még valami átítatta s ebben jó adag keserűség, méreg, bosszúság is volt. De azért simán válaszolt, szavaiiban nem volt júlánk, csak a vérszes nyugalmában, érződött a visszafojtott, tobbanásra kész indulat.

— Ugyan, ha én a te helyedben volnék, örülnék.

— Ezt az örömet átengedem neked.

— Sajnos én lecsúsztam, mert a te számodra kapartam ki a tűzből a gesztenyét.

Majdnem körömmel ment gúnyosan mosolygó arcának:

— Csakhogy én más fából vagyok faragva, mint te, nekem ez nem megfizetetés, hanem sértés, megalázás. Csak menj el te vele vacsorázzatni, de engem hagy ki a játékból. Ostoba kacérkodásod miatt másokat keversz rossz hírbe, elvárom, hogy rendezd ezt a dolgot és megírod, hogy te akartál kedveskedni azzal az ibolyacsokorral. Persze a látszat teljesen ellenem szól, hiszen én őriztem a csomagokat...

— Ezzemágában sincs írni, ha neki csak olyan kicsi a fantáziája...

— Akkor majd én írok. És akkor lehet, hogy állásomba kerül a te ibolyacsokrod.

De a másik kemény arccal hallgatott.

Napokig nem is beszéltek. A titkárkisasszony megbátva nehezelt Olgára.

Néhány hét múlva bejutott a Mercedes. A vezér érkezése után rögtön a szobájába hívatta a titkárkisasszonyt. A lány sápadtan és bizonytalan lépiékekkel indult, ahogy behúzta maga mögött az ajtót, megtámaszkodott. A férfi fölkelte és elébesietett:

— Kérem bocsásson meg a tévedésemért. A levele kicsit kemény volt, de megérdemeltem. Hogyan is tételeztem föl éppen magáról.

— A látszat ellenem szólt.

— Persze a látszat. De tudhattam volna, hogy olyan viselkedésű lányok, mint maga, nem kötöznek ibolyacsokrot fejlettsük táskájára. Engedje meg, hogy jóvá tegyem. Szeretném elvinni a kosimmal...

— Nem, azt nem lehet! — csattant föl a lány hangja keményen.

— Hiszen még nem fejeztem be, — az öcsével és a kis húgával együtt, magát a családfenntartót.

— Honnét tudja? kérdezte a lány zavartan.

— Már ne haragudjon, de igazán kíváncsi voltam annak a lánynak a magánéletére, aki engem úgy megleckézettett a leveleiben. És, amit hallottam, azok után még jobban szánom-bánom a vétkemet.

Másnap a kisváros lakói tátott szájjal néztek az elviharzó Mercedes után, melyben ragyogó arccal ültek a Kende-gyerekek és a titkárkisasszony. De még nagyobb volt a meglepetés, amikor az újsághír közölte:

„Opel András, a Szövő- és fonógyár vezérigazgatója eljegyezte Kende Irénkét.”

A gyárban mindenki örült, csak Olga mormolt valamit keserű szájjal a tűzről és a gesztenyeről.

Korompai József:

Az örök élet érettségijén

Ara füzve 75 Lei

Az Istenben harmonikusan megnyugvó szenvedés értelmének valóságos zsoltára és himnusza ez a könyv.

ADATOK egy székely festőművész életrajzához

Helyreigazító sorok egy újságcikk
margójára

A „Magyar Újság” június 20-i számában cikket közölt néhai Márton Ferenc székely festőművész diákéveiről. Nem akarom e cikk íróját (d. i.) felületességgel s az adatok pontos közlésének elmulasztásával vádolni, de a valóságnak megfelelően az újságot olvasó közönség tájékoztatása végett kötelességemnek tartom tévedéseit helyreigazítani. Ezt annál inkább megtehetem, mert az elhalt székely festőművész személyes diákévi ismerősöm volt s amiket alább említeni fogok, az mindig élethű vonás az ő portréjához, megbízható adat diákéletéből; ezeket tudni és ismerni fogják a ma is élő vendiákok közül azok, akik neki osztálytársai, iskolatársai voltak.

A művész elindulására vonatkozólag tévedés az az állítás, hogy „a székely fiú pályafutása a kézdivásárhelyi Kantai főgimnázium falai közül indult el.” Nagy tévedés ez azért, mert középiskolai pályafutása az 1895-96. tanévben az akkor még csíksomlyói római katolikus főgimnáziumban kezdődött, ahol hat osztályt járt s csak a két utolsó évet: a VII. és VIII. osztályt (1901-1902, 1902-1903) végezte a kézdivásárhelyi főgimnáziumban.

Nem felel meg a valóságnak az sem, hogy „az öreg gimnázium mellett levő diákotthonban a pap-tanárok felügyelete alatt élte diákéveit ez a hatalmas tehetségű székely fiú.” Csíksomlyón, amint az idevonatkozó nyomtatott értesítők (1895/96-1900/01) tanúsítják, hat évig internátista volt. De Kézdivásárhelyen mint knlakó növendék járta a két utolsó osztályt. Ezt onnan tudom, mert egy szálláson laktam vele. (Szállásnak nevezték abban az időben azt a diákotthont, ahol megbízható kantai polgároknál 8-10 sőt több diák is elhelyezkedvén, kosztot és lakást kapott. Az ilyen szállás igazgatói és tanári ellenőrzés alatt állott. Igen gyakran tartottak a kijelölt tanárok mindig 2-3 szállásvizsgálatot, rend, fegyelem és tanulmányi előmenetel megvizsgálására és irányítása végett.) Többen laktunk vele együtt, kis és nagy diákok özv. Bede Károlynénál, kinek zsindeyes, öreg, dúledező háza a Kantában, a régi gimnáziummal szemben, sorsába bele torodva, félve haligatta a Nemere vészterhes sikoltásait. Ma már nincs meg helyébe új épület épült.

Tévedés az is, hogy Márton Ferenc érettségi bizonyítványában a görög nyelvből kettős (2) jegyet kapott. Márton Ferenc sohasem volt „görögös”, amint abban az időben mondták szoktuk. Ő mindig Csíksomlyón is, Kézdivásárhelyen is görögpótló irodalmat és görögpótló rajzot tanult. (T. i. akkor a felső tagozaton a diák választhatta a görög nyelvet, vagy elhelyett a görögpótló irodalmat és görögpótló rajzot.) Jegyet tehát olyan tárgyból, amelyet nem tanult, nem is kaphatott.

Tévedése a cikkírónak az az állítása is, hogy „Wolf Károly a hetedik Márton Ferencnek kettős, tehát csak jó jegyet adott rajzból, bár az egész osztály meg volt győződve arról, hogy a diák százszor jobb rajzos, mint tanára.”

Ez nem egyéb, mint elferdítése a valóságnak, ami egyszersmind bántó egykori tanárára nézve is. Ha cikkíró úr megnézte volna a kézdivásárhelyi római katolikus főgimnázium (1901-02. évi nyomtatott értesítőt), akkor láthatta volna, hogy Márton Ferencnek a görögpótló rajzból egyses, vagyis jelese volt s nem kettőse (szabadkézi rajzot a felső tagozaton csak önként vállalkozók tanultak megállapított tandíj fizetése ellenében), sőt, ha végiglapozta volna ezt az értesítőt, még arról is meggyőződhetett volna, hogy Márton Ferenc szép rajzainak jutalmául „Petőfi összes költeményeit” kapta. Jutalmazni abban az időben csak a jeleseket (1) szokták s neki pedig a rajzból Csíksomlyón és Kézdivásárhelyen mindig jelese (1) volt.

Hogy a diákok között el volt terjedve az a hír, hogy Márton Ferenc jobban rajzol, mint tanára, Wolf Károly, arról én is tudok. De ez csak afféle diákbeszéd volt. S ezt nem is a diákok kezdték, hanem maga Márton Ferenc. Személyes ismerősöm és szállástársam lévén, jól ismertem őt. Mikor ő hetedik volt, én akkor harmadikos voltam s emlékszem jól székely zekéjére, harisnyájára. Egyenes, szokimondó, becsületes diák volt. Sokszor viccelődött velünk, kisebb diákokkal s néha a kissé vastag tréfáktól és eredeti székely kiszáradástól sem riadva vissza, tréfálkozott s játszadozott velünk. De volt benne egy kicsi makacsság, öntefejűség és önmaga tehetségének tulbecsülése, bizonyos neme a művészi büszkeségnek s így tehetség tekintetében tanárán felülállónak képzelte magát. Így történt aztán, jól tudom, hogyha Wolf Károly (akit neve és kecskeszakáll-viselete miatt zsidónak tartott) rajzaiban valami kis hibát is kapott, duzzogott, bosszankodott s nem egyszer mondta nekünk, hogy engem ne tanítson rajzolni, mert én jobban rajzok, mint ő. Így terjedhetett el a diákok között is, hogy jobban rajzol, mint tanára. Ugy nem lehet beállítani a ta-

Új szabályokat állapított meg a minisztérium a cégbejegyzésekre nézve

Bucwestiből jelentik: Az ipari és kereskedelmi minisztérium meggyőződést szerzett arról, hogy egyes iparkamarák mellett működő cégjegyző hivatalok egymástól teljesen eltérő rendszert alkalmaznak a cégbejegyzéseknél. Szinte azt lehetne mondani, hogy minden kamarának meg van a maga külön rendszere, amely — a minisztérium megállapítása szerint — nem mindig és nem mindenben fedi a törvény intézkedéseit.

A minisztérium most véget akar vetni ennek a helyzetnek és evégett a cégbejegyzésekre vonatkozólag újabb utasításokat adott ki.

Mindenekelőtt megkülönböztetést tesz cégbejegyzés szempontjából a minisztérium a cégek között aszerint, hogy 1938 december 15-iki előtt, vagy után jegyezték be őket. Azt az új cégbejegyzési törvényt ugyanis, amelynek alapján a cégjegyző hivatalok ma működnek, 1938 december 15-én léptették életbe.

Leszögezi a minisztérium most kiadott rendelkezése, hogy azoknak a cégeknek, amelyek 1938 december 15-ike előtt alakultak meg, fiókalapítás esetén nem kell az 1938 december 15-iki törvényben előírt működési engedélyt beszerezniük. Ezek a cégek tehát minden különösebb formáság nélkül kérhetik az illetékes iparkamara cégjegyző hivatalát a fiók-bejegyzést, amelyet a cégjegyző hivatal

anélkül jegyez be, hogy ehhez az 1938 december 15-iki törvényben felállított különleges bizottságok véleményezését, vagy jóváhagyását kérje.

Mi a helyzetük azoknak a cégeknek, amelyek már 1938 december 15-ike után alakultak meg és így mindenben az új cégjegyzési törvény hatálya alá estek. Ha ezek a cégek fiókot akarnak bejegyeztetni, a fiókvezetők kötelesek saját személyükben is mindenben megfelelni az új cégjegyzési törvény második szakaszában előírt követelményeknek, a fiókot pedig a kamarák csak akkor jegyezhetik be, ha ehhez a tartományi székhelyen működő különleges bizottság megadta hozzájárulását.

Abban az esetben — folytatja tovább a miniszteri rendelet — ha olyan egyéni, vagy társaság akar fiókot bejegyeztetni, amelynek összetételében külföldi állampolgárok, vagy olyan személy foglal helyet, aki nem tudja hivatalos okmányokkal igazolni román állampolgárságát, a cég a nemzetgazdasági minisztériumtól kell, hogy engedélyt szerezzen a fiók bejegyzésére. Ez a rendelkezés minden cégre vonatkozik, tekintet nélkül arra a körülményre, hogy az illető céget 1938 december 15-ike előtt, vagy után jegyezték be.

KERESZTREJTVÉNY

Beküldte: Fáskesti János

28. 466. szám.

1									
12	15								15
16									
20									
26	27								28
30									32 33
34									35
36									41
40									47

Beküldendő: Vizsz. 1, 9, 21, 26, 29 és 42, függ. 13, 18, 23 és 33.

Beküldési határidő: július 12.

Vizszintes sorok:

1 Nyakék. 5 Tengeri emlős. 9 Szin együttes. 12 Föt mássalhangzó. 14 Latin feltételes kötőszó. 15 Keresk. rövidítés. 19 Görög és 20 Idegen területmérték. 21 Verdi opera. 25 Igerag. 26 A többféle bölcséleti irányból merítő filozófus neve. 29 Egyedárusítás. 30 Szám. 31 P-vel válldisz. 32 Nőnemű ó latinul. 34 Fegyver. 35 Hegy Ausztriában. 36 Evet mássalhangzó. 38 Liget más nyelven. 41 Személynév más többese. 42 Borostyánkő görög neve, mely a villamosság tud. ne-

nár eljárását, mert ez szerintem hangulatkeltés lenne a tanár emléke ellen, hogy azért nem adott egyest (1) a rajzból, mert a fiúk meggyőződése szerint százszor jobban rajzolt, mint tanára, még ha igaz volna is. Engem is tanított Wolf Károly, akit én igazságos tanárnak ismertem s ha köztük, Márton Ferenc és Wolf Károly között volt is valami, ami a tanár és diák közti viszonyt kissé elhidegíthette, az nem a tanár, hanem a diák hibájának tudható be. — Ezeket voltam bátor az én hajdani szállástársam, most már néhai Márton Ferenc székely festőművész kézdivásárhelyi diákéveire vonatkozólag röviden megírni. Teitem ezt azért, mert úgy éreztem, hogy tartozom a való tényállás megírásával feledhetetlen emlékének.

Kiselli István.

vének is a szógyöke; különben atomot is jelent 46 Bridzs kifejezés. 47 Régi osztrák pénznem.

Függőleges sorok:

1 Gyulékony anyag folyadék. 2 Tagadás. 3 O-val Héli főpap fia. 4 Hangnem. 5 Azonos betűk. 6 Nem ül. 7 Igekötő. 8 Régi. 13 Ót áldja a mindenség. 15 Detektiv a tettesre. 17 Kreolnó franciául. 18 A világ leghosszabb folyója névelővel vagy fordítva: a Duna torkolati ága. 21 Elnapolás része. 22 Nikápoly mássalhangzó. 23 Noked franciául vagy fordítva görög i betű. 24 Fordítva: ... Maus, F. 27 Kolozsvár része. 28 Azonos hangzók. 30 Iparos. 33 Erzsébet franciául. 37 Angol sör. 38 A A A A. 39 Közlekedési eszköz. 40 Könyvben van. 42 Igekötő. 43 Betű kiejtve. 44 Vallásrövidítés. 45 Biztatás.

Az oradeai mozgóképszínházak műsora:

APOLLÓ: LOBOGÓ FAKLYÁK.
DORIAN: I. RIO CSILLAGA. II. AZ UTOLSÓ ROHAM.

Vita a helytartósági bizottságban a juliusi maximális árak körül

Temesvár. Saját tud. A királyi helytartóságon működő árelenőrző bizottság legutóbbi ülésén foglalkozott Temesvár város juliusi ármaximálásával. A város részéről azt az előterjesztést tették, hogy a csak nemrég maximált árak július hónapra is érvényben maradjanak s mindössze a juhhús árát emeljék fel 2 leire, 22 és 20 leire. A kereskedelmi és iparkamara részéről felvetették az ülésen a zsir árának kérdését. A felszólaló szerint Temesváron 58 leire maximálták a zsirt, ennek aztán az a következménye, hogy nagymennyiségű zsirt Bucurestibe visznek, ahol azt jobb áron értékesítik. Ez a helyi fogyasztás kárára történik, a zsir árát emelni kell. A húsiparosok részéről is kérték, emeljék 2 leire a zsir árát, vagyis 60 leire. Más részről hangsúlyozták, hogy a fogyasztók érdekében nem szabad további emelést engedélyezni. A város megbízottai is kijelentették, hogy a zsir árának megállapítása 35 lei élsúlyár alapján történt, ami reális. Végül abban állapodtak meg, hogy a húsiparosok terjesszenek be pontos árkalkulációt. Giurcaneanu nyug. ezredes, kereskedelmi kamarai elnök utalt a Németországba való sertés kivitel szünetelésére. A kínálat és a kereslet közötti differencia mutatkozik. A német átvevő hivatal 102 pfenniget fizet, az exportőrök 106 pfenniget akarnak elérni. Azelőtt 90-es áron kelt el a sertés. Reméli, hogy a hamarosan kezdődő gazdasági tárgyalások során ezt a kérdést is rendezik. Foglalkoztak végül a vendéglői kérdéssel. A város legutóbb, mint ismeretes, eltörölte a luxusvendéglő osztályát. Most szóba hozták, hogy sok kisebb vendéglő egy csoportba tartozik a nagykávéházakkal. A bizottság úgy döntött, hogy a volt luxushelyiségeket, mint a Lloyd-, Palace- és Caralton-kávéházakat, valamint az Ujságíróklubot továbbra is első osztályú vendéglőknek minősítik, a további helyiségek számára pedig három kategóriát állítanak fel, úgy hogy tulajdonképpen négy osztály lesz. Egyébként az első osztályú helyiségek menüárát 44 leiről 46 leire (a kis adagokét 38 leiről 40 leire) emelték, a további menüárak pedig változatlanul megmaradnak. Vagyis az eddigi első osztályú helyiségek árai az új másodosztályúakban lesznek érvényben és így tovább, a negyedik osztályban az eddigi harmadosztályú árak.

Temesváron maximálják a kolbászfélék árát is. Temesvár. Saját tud. A királyi helytartóságon működő árelenőrzési bizottság jóváhagyta a lippai városvezetésnek a juliusi maximális árakra vonatkozó rendelkezését és elutasította a lippai húsiparosok fellebbezését. A húsiparosok ugyanis azt kívánták, hogy a marhahús árát 28-32 leiről 40-43 leire emeljék. A bizottság elutasította a dévai pékek kérelmét is, akik a kenyér árának emelését kívánták. A bizottság egyebekben kimondta, hogy a jövőben a különböző kolbászárú is ármaximálás alá fog esni.

Apróhirdetések

Adás-vétel

Eladó

egy egész és egy féles női bicikli, Oradea-Nagyvárad, Calea Ruinelor 9. Petőfi-utca folytatása.

Lakás

Modern

2 szobás, fűrdőszobás komfortos új lakás és üzlethelyiség azonnalra kiadó Alexandri-utcán. — Érdeklődni Oradea-Nagyvárad, — Str. Regele Carol No. 14-a. 12-2 óra közt.

Üres szoba

azonnal kiadó. Oradea-Nagyvárad, Str. Andrei Muresan 9. sz.

Egészséges ház,

3 szobával, konyhával mellékhelyiségekkel, kerttel és udvarral és 2 szobából álló üzlethelyiséggel kiadó. Őszi-telep 32-es utca 16. szám.

Kiadó

augusztus 1-re modern 2 szobás, előszobás lakás. Oradea, Strada Madridului 4. szám.

Kiadó

azonnal butorozott szoba fűrdőszobával. — Oradea-Nagyvárad, Str. Averescu 37. szám.

Allást nyee

Tisztességes

mindenest 1-re felveszek. Tolvaj, Oradea-Nagyvárad, Ciorogariu-utca 49-a.

Allást keres

Fiatal könyvelő,

perfekt mérlegképes, román származású, Kereskedelmi Akadémiával, hosszú gyakorlat, — katonai összpontosításra nem hívják be, komoly vállalatnál állást keres. Szükség esetén anyagi garanciát is letétbe helyez. Címlet a kiadóba kér.

Orosz bárónő életregénye a kaukázusi Stavropoltól Nagyváradig

Ujságkihordónak jelentkezett. Már ott is ül az „expedíció”-ban, a szétküldésre váró lapkötegek mellett. A szomszédteremben még csattog és zakatol a körforgógép, ontja a példányokat, de itt már fürge női kezek csomagolnak, címeznek, ragasztanak, újabb kötegeket tornyosítanak fel, az egyik Szatmár felé indul, a másik Kolozsvár felé, a harmadik útirányra Belényes, a negyediké Arad... s amott a helyi kihordás pontosan számlált példányai gyűlnek; szegényes öltözetű kisalkalmazottak várnak rájuk, a nap-nap mellett ismétlődő nehéz és könyörtelen munka nyomával arcukon, leloholt cipőikben, fáradtan. És köztük ül ő is és vár.

— Orosz hercegnő! — mondja az egyik csomagoló leány és gyors pillantást vet munkaközben az őszülő, kopott, szomorú asszony felé. — Nem! — javítja ki a másik, — csak bárónő. — De hercegnő!... De bárónő, — indul meg a vita.

Valamiből meg kell élni!

Mindegy most már. Ujságkihordásra szánta rá magát. Magyarázták neki, hogy szűkös kenyér és súlyos feladat biz ez. Esőben, sárban, téli hófúvásban, nyári nagymelegben cipelni és loholni a rossz járdájú városi utcákon, követellen kútelkeken; türelmellen előfizetők szemrehányásait hallgatni, ha technikai okokból vagy vihar, árvíz, havazás miatt késik a lap. Nagy eltökélés, erő, kitartás, önmegtartózkodás kell ehhez. De ő állat vont: valamiből csak meg kell élni.

Folyékonyan, de hibásan beszél magyarul; lágy, szlávos sziszegések vegyülnek szavaiba. A rotációs gép kattogása egész mondatait sodorja el, ahogy az expedíciós terem sürgés-forgásában beszélgetünk vele.

— Tizenházen Evlampiának hívnak és az észak-kaukázusi Stavropol városból származom. Az uram családja bárói címet viselt, de valamikor, száz éve talán, hercegek voltak; úgy tudom: valami forrongás idején száműzték őket. Stavropolba, ahol még húsz évvel ezelőtt egész utcákat laktak ilyen előkelő származású családok.

Nem szívesen idézi a régi emlékeket

— És hogy került Erdélybe? — kérdezzük. Nem szívesen idézi ezeket a régi emlékeket. Fájdalmas vonás jelenik meg arcán, ahogy kezításkájából megsürgült fényképet vesz elő. Kaukázusi viseletben javakorabeli, erőteljes férfit ábrázol a kép.

— Aznap halt meg tifuszban, 1920 február 8-án, mikor Stavropolba bevonultak a bolszeviki csapatok. Két öccsét, Pavelt, aki ezredes volt és Pétert, aki egy kaukázusi ezred századosa volt, egy napon ölték meg a kommunisták. Az uram halála után egy magyar hadifogolyhoz mentem férjhez, aki hat évig volt nálunk alkalmazásban. Vele jöttem Nagyváradra, miután a kommunisták elvették mindenemet.

— Gazdagok voltak?

— Nagyon, — feleli. — Az uramnak is volt vagyona, de a vagyon nagyobb részét én örökölttem az édesapámtól, aki nagykereskedő volt. Tizenhárom házuk volt; az egyikben egy kétemeletes házban a tanárképző intézett működött. Aztán volt két szappangyárunk, gyarmatúru nagykereskedésünk.

Legyint kezével:

— Most semmim sincs. Még néhány évvel ezelőtt volt 42 ezer leiem a bankban, de ezt elvitte a konverzió.

Háború sors, hányt-vellett élet Nagyváradon el kellett válnia a volt magyar hadifogoly-

tól, akivel idejött és egyes-egyedül maradt az idegen világban.

— Nehéz volt beletörődni, — beszél. — De nem volt mit tennem. Megkísérátem, hogy visszautazzam Oroszországba, azért érintkezésbe léptem a bucuresti-i orosz követséggel, abban az időben is, mikor még a régi, cári követség működött s később is, mikor a román-orosz diplomáciai viszony helyreállítása után a Szovjet urai intézkedtek ott. De semmit sem értem el. Pedig oroszországi rokoneim is lépéseket tettek érdekemben, akikről két-három évben egyszer kapok értesítést. Van egy gyógyszerész testvérem, az 1933-ban írta, hogy szeretne már látni engem, érdeklődött is, hogyan lehetne az utamat egyengetni hazafelé, de eredménytelenek maradtak fáradozásai.

A főúri származás, vagy egyéb komoly okok hatottak közre itt? Az idős, művelt orosz hölgy, akinek minden szaván, minden mozdulatán megérzi az ember, hogy jobb időket látott egykor, nem nyilatkozik teljes részletességgel. Mintha irtózna bolygatni emlékezetében ezeket a régi, fájdalmas eseményeket. Azt sem akarja elárulni, ki volt, mi volt a férje.

— Ne beszéljünk erről. Elég az hozzá, hogy egyedül maradtam és csupa küzdés, szenvedés volt az életem az elmúlt 19 év alatt. Eleinte azt hittem, hogy orosz nyelvelkélkkel meg tudom keresni a kenyeremet, de senki sem akart oroszul tanulni sem itt, sem Bucurestiben, ahol szintén hányódtam három és fél esztendőig. Előkelő családoknál húzódtam meg, akik származásomra való tekintettel szívesen befogadtak és igyekeztem hasznukra lenni úgy, ahogy tudtam. Kézimunkáztam, varrogattam, főzni is megtanultam. Ghika hercegnél hosszabb időt töltöttem, ott nagyon jól bántak velem, úgy-hogy náluk sikerült pár ezer leit megtakarítanom is. Aztán megint visszajöttem Váradra, az ápolónői pályára adtam a fejem, vagy nyolc hónapig az elmegyógyintézetben teljesítettem szolgálatot, majd családoknál alkalmaztak, de ez se bizonyult jó foglalkozásnak. Akkor gyári munkát vállaltam, művirágokat készítettem, megint varrtam és kézimunkáztam. Nehéz az élet, uram... De én szívesen dolgozom akármit s szerencsére mindenféle munkába gyorsan beletanulok. Baj, hogy nem tudok elég jól magyarul; magamtól tanultam azt, amit tudok... De egészen jól olvasok újságot, regényeket... Jókat nagyon szeretem, bucuresti-i oroszoknak sokat olvastam-fordítottam Jókai-regényeket...

Es könnyes szemmel beszél a Kaukázusról

Szülőföldjére, a gyönyörű kaukázusi tartományra terelődik a beszéd. Egész kis előadást tart Kaukázus tájairól, népeiről, természeti kincseiről, fűrdőhelyeiről, amelyeket sorra látogatott fiatal korában.

— Vágyik-e haza? — kérdezzük.

Szemébe könny szökik és az ég felé emeli tekintetét.

— Istenem, az ember vágyik megfogni a csillagokat. De ha nem lehet.

...Az expedíciós-teremben befejezéshez közeledik a szétküldés munkája. Az orosz bárónő megkapja beosztását, egy külső városrészt, amelynek ellátására nehezen akad vállalkozó. De ő nem válogat, Hóna alá veszi a lapköteget és csöndesen, de határozottan elindul vele.

(j. b.)

Püspök-fürdői kedvezményes fürdőjegyek kaphatók kiadóhivatalunkban.

LEGUJABB

A versaillesi békeszerződés huszonegyedik évfordulója

A német sajtó méltatja a szerződés megszüntetéséért folytatott húszéves küzdelmet

Berlinből jelentik: A német sajtó pénteki számai vezércikkben emlékeznek meg a Németország és a szövetségesek között huszonegy évvel ezelőtt megkötött békeparancsnak a versaillesi kastély tükörtermében történt aláírásáról. A *Berliner Börsenzeitung* ezeket írja:

— 1919 június 28-án a francia politika, melynek célja mindig német szomszédjának megalázása volt, legnagyobb dicsőségét ünnepelte. A Versailles után következő legválságosabb időszakból emelkedett föl Hitler s ismét föltárta a német lélekből azt a feszítő erőt és akaratot, melyet Clémenceau legfurfangosabb számításai ellenére sem tudtak betemetni. Németország egymás után törte szét bilincseit. A Versaillesst minden téren megmenteni akaró konok elszántságból született meg Anglia és Franciaország újabb hadüzenete Németország ellen. Huszonegy évvel ezelőtt lábbal tiporták a jogot. Az 1940. évi Németország és Olaszország a jogtalanság ellen és a népek igazi önrendelkezési jogáért harcolt, azért, hogy megszabadítsa Európát a plutokráciák önkényuralmától.

A *Deutsche Allgemeine Zeitung* ezeket írja:

— Németország húsz esztendeig dolgozott azon, hogy a békeparancsot megsemmisítse. Ez akkor sikerült, amikor Hitler lépett föl. Az a nagyvonalú politikai elgondolás, mely Ausztria visszacsatolásával indult el, először politikailag, majd Lengyelországban katonailag zúta szét a plutokrata álmat az új keleti arcvonalat, később pedig az északi és nyugati bekerítő tervet. Ez a politikai elgondolás dicsőséges koronáját a Franciaország elleni nagy támadásban nyerte el. Az 1919-es és a mostani másik nagy ellenségre, Angliára, ugyanez a sors vár.

Angliának megszakadt minden összeköttetése Európával.

Rómából jelentik: A *Stampa* megállapítja, hogy Anglia történelmében most fordult elő először, hogy megszakadt minden összeköttetése Európával. Az angol hajók csak nagy nehézségek árán tudnak eljutni a spanyol és portugál kikötőkbe, északon pedig, ha vállalkoznak a német ellenőrzés kockázatát, esetleg az orosz kikötők elérését remélhetik. Az olasz haditengerészeti egységei elzárják a közelkeleti utvonalat, a németek pedig Narviktól egészen Biarritzig ellenőrzik a tengeri utakat. Vajon mit jelent

Szombaton összeül a parlament

Horia Sima és I. Simionescu államtitkárok letették az esküt

Bucurestiből jelentik a rádió: Szombaton június 29-én összeül a parlament. A két ház valamennyi tagját értesítették, hogy az ülésen föltétlenül jelenjenek meg.

Bucurestiből jelentik a rádió: A királyi ház marsalli hivatalának 37-ik számú közleménye bejelenti, hogy pénteken délután két órakor Tatarescu miniszterelnök jelenlétében Horia Sima professor, a nemzetnevelésügyi minisztérium államtitkára és I. Simionescu, a közegészségügyi minisztérium államtitkára őfelsége II. Károly király kezébe letette a hivatali esküt.

ez Anglia számára? — teszi fel a kérdést az olasz lap, majd megadja a feleletet:

— Anglia külkereskedelmének 40 százaléka Európába jut. Anglia nagyfontosságú ipari és mezőgazdasági nyersanyagokat importált az európai szárazföldről s élelmiszereinek jelentős részét is innen kapta. Egyetlen fontos nyersanyag, amelyet Anglia az európai száraz-

A külföldre menekült Pierlot-kormány hazatérésre kért engedélyt az otthon maradt belga kormánytól

Bordeauxból jelenti a *Havas ügynökség*: (Rádió Bucuresti.) A Franciaországba menekült Pierlot-kormány érintkezésbe lépett a belga-kormányval a külföldön tartózkodó vagy menekült belga állampolgárok hazatérése érdekében. A Pierlot-kormány hansúlyozza, hogy Belgiumot harcban győzték le és igen sokan kényszerítve voltak elhagyni az országot. A hadsereg legyőzete után

letette a fegyvert. A mi hivatásunk most az, — mondják Pierloték, — hogy biztosítsuk a külföldön tartózkodó vezető emberek, katonatisztek, katonák és az elmenekült polgári lakosság hazatérését. Országunknak egysége és békére van szüksége, sokkal inkább mint bármikor.

A belga kormány vizsgálat tárgyává teszi a kérést.

Roosevelt elnök felhatalmazást adott a washingtoni pénzügyminiszternek, hogy az amerikai kikötőkben levő külföldi hajókat lefoglalhassa

Washingtonból jelentik: Az „Associated Press” jelentése szerint Roosevelt elnök felhatalmazta a pénzügyminisztert, hogy az Egyesült Államok kikötőiben horgonyzó bel-, vagy külföldi hajókat szükség esetén birtokba vegye a hajó megrongálása elleni védelem céljából. Egy magasrangú amerikai személyiség ezzel kapcsolatban kijelentette, hogy Roosevelt rendelkezése alapján a francia hajókat, vagy a Németország

által megszállt többi európai ország hajóit esetleg lefoglalhatják. Hivatalos washingtoni körökben nem hajlandók nyilatkozni, hogy a Roosevelt által adott hatáskör felhatalmazásnak tekinthető-e arra, hogy a francia hajókat a világháborús adósságok kárpótlása címén átvegyék. A pénzügyminiszteriumban kijelentették, még nem vettek tervbe azonnali intézkedéseket a megadott hatáskör alapján.

Arita japán külügyminiszter hivatalos bejelentést tesz az európai eseményekkel kapcsolatban

Japán csatlakozik Olaszország és Németországhoz a világ nyersanyagának új elosztására vonatkozó követelésben

Tokióból jelentik: A *Nisi Nisi* című japán lap ismerteti azt a hivatalos bejelentést, amelyet Arita külügyminiszter készült tenni az európai eseményekkel kapcsolatban. A német-olasz győzelem új helyzetet teremtett, ennek megfelelően tehát a statusquo elvét túlhaldottnak kell tekinteni. Japán olyan célokat követ, mint Olaszország és Németország és azonos álláspontot foglal el a termékek és nyersanyagok méltányos elosztására vonatkozólag.

Francia-Indokina kormányzója nem hajlandó átadni hivatalát.

Tokióból jelentik (Domei): Indo-Kina francia kormányzója, amelyet a francia kormány leváltott, nem hajlandó kinevezett utódjának átadni hivatalát és nem hagyja el állását.

A japán kormány illetékes szervei tudomására hozták a Pétain-kormányt, hogy nem szeretné, ha ebből a kérdésből zavar támadna.

Angol repülő-támadás Herme város ellen.

Berlinből jelentik: (DNB) Hivatalos jelentés szerint június 26-án délután a westfaliai Herme

város fölött a felhők mögül előbukkanva angol repülőgép jelent meg. A repülő több bombát dobott a védetelen városra. A támadásnak négy halálos áldozata van, akik közül három gyermek.

A péntek délutáni olasz hadijelentés

Rómából jelentik: Pénteken délután az olasz véderő főparancsnoksága a következő hivatalos hadijelentést adta ki:

Légihaderőnk egységei az elmúlt napon is élénk tevékenységet fejtettek ki és eredményes bombatámadásokat hajtottak végre Észak- és Kelet-Afrika ellenséges katonai pontjai ellen. Cyrenaika határában angol gépesített gyalogsági egységek támadását szórtuk szét. Léghárító ütegeink egy angol gépet lelőttek Asmara fölött. A repülőgépek legénysége sértetlenül került fogságunkba. Anad fölött egy angol gépet lelőttünk, egyet pedig súlyosan megrongáltunk.

Készült a Szent László-nyomda Rt. körforgógépén Oradea-Nagyvárad, II. Károly király-út 5. szám.

CENZURAT